

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. i. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XV.

Celovec, petek, 22. april 1960

Štev. 17 (936)

V. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije:

Zrcalo silnega napredka socialistične Jugoslavije

KONGRES MIRU IN BRATSTVA MED NARODI

V nadvse prazničnem razpoloženju se je v ponedeljek dopoldne v Beogradu začel V. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Ta kongres je zbudil veliko pozornost tako med jugoslovanskimi narodi, kakor tudi v širnem svetu. Predstavlja vendar SZDLJ najmočnejšo množično vseljidsko politično organizacijo Jugoslavije z 6 milijonov 400 tisoč članov.

V ospredju svetovnega zanimanja je stal govor predsednika SZDLJ, maršala Tita, o izgradnji socializma ter o vlogi in nalogah Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, ki ga je imel na prvi seji kongresa v ponedeljek. Največje mednarodne agencije so še prvi dan kongresa objavile obširne odlomke njegovga triinpolurnega govora. Objavile so predvsem tiste dele govora, ki se nanašajo na koeksistenco, vzroke sedanjih nevarnosti in gledišča Jugoslavije o najvažnejših mednarodnih problemih.

Na kongresu je bilo navzočih 1.657 delegatov, ki so bili razen članov Zveznega in nadzornega odbora in 200 delegatov včlanjenih kolektivnih organizacij od članstva izvoljeni na konferencah osnovnih organizacij SZDLJ po občinah. Kot gostje in opazovalci so prisostvovali kongresu zastopniki 40 strank in gibanj iz Evrope — med njimi tudi zastopnik SPÖ —, Azije, Afrike in Južne Amerike, nadalje šefi diplomatskih misij v Beogradu ter okoli 60 novinarjev od 40 inozemskih časopisniških agencij ter filmskih in televizijskih postaj.

Kongres je zasedal v svečano okrašeni veliki dvorani Doma sindikalov. Njegova naloga je bila, da pregleda in oceni pot, ki sta jo SZDLJ in Jugoslavija prehodili po IV. kongresu SZDLJ od leta 1953 naprej in da določi osrednje smernice za nadaljnjo pot socialističnega razvoja. Obdobje od IV. kongresa naprej je bilo označeno z velikimi spremembami v družbenih odnosih v Jugoslaviji, v socialnem sestavu njenega prebivalstva, v življenjskem standardu in v kulturni rasti jugoslovanskih narodov.

Pred 7 leti je bilo delavsko upravljanje tovarn in podjetij šele v povojih. Danes pa je že postalo uveljavljen sistem, ki je bistveno spremenil položaj delavskega razreda in ki vedno močnejše vspodbuja k razvijanju socialističnih družbenih odnosov, pred katerimi naglo izginjajo sledovi nekdanjega meznega odnosa delavca do podjetja. Pred vojno je bila Jugoslavija zaostala agrarna dežela, ki jo je okupator zapustil popolnoma opustošeno. Takrat je živelo še 75 % prebivalstva ob najskromnejših pogojih od dela v kmetijstvu. Danes živi že polovica Jugoslovancev od dela v industriji in v mestih. Za ta del prebivalstva je bilo od leta 1952 letno povprečno zgrajenih 3.000 stanovanj, lani pa 71.000 stanovanj. Zaradi naglega spreminjanja strukture prebivalstva pa produktivnost kmetijstva ni padla, temveč se je prav v zadnjih letih močno povečala in se jadrno približuje srednjeevropski stopnji. Narodni dohodek se je od predvojnih 100 dolarjev na prebivalca povečal na 360 dolarjev. Ves ta razvoj zagotavlja Jugoslaviji mesto države v svetu, ki se gospodarsko razvija z najnaprednejšim tempom.

O kulturni rasti jugoslovanskih narodov od leta 1953 naprej najbolj govori naslednje število: Leta 1953 je izhajalo 548 raznih časnikov v skupni nakladi 21 milijonov izvodov. Do lani se je število časopisov povečalo na 770, njihova naklada pa na 25 milijonov izvodov. Število radijskih naročnikov se vsako leto poveča za 200.000 do 250.000. Knjižnih del izide vsako leto okrog 5.000 z 26 milijoni izvodov naklade. Jugoslovanska filmska industrija je po vojni ustvarila okrog 100 filmov.

Za zdravstvene namene je Jugoslavija 1954 porabila 30,6 milijard dinarjev, leta 1958 pa že 80,4 milijarde. V tem razdobju je bilo dograjenih 430 novih pisolij za zdravstvene namene in za tretjino povečano število postelj v bolnišnicah. Na zdravstvenem kadru je Jugo-

slavija pridobila 6.000 novih zdravnikov, 1.100 farmacevtov in 7.573 ljudi srednjega medicinskega kadra.

Ves ta pozitivni razvoj je neposredno uresničevanje socializma, blaginje delovnih

ljudi. Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije, ki združuje 58 % jugoslovanskih volivcev je opravila s tem ogromno ideološko, politično in organizacijsko delo, pri čemer je svoje člane uspešno vspodbujala k prostovoljnosti v prizadevanju za uresničenje teh velikih dosežkov. Skladno s tem pa je uresničevala tudi svojo pot in vlogo v utrjevanju mednarodnega sodelovanja in aktivne koeksistence v svetu. SZDLJ sodeluje sedaj s 116 mednarodnimi in regionalnimi organizacijami; na obisk v Jugoslavijo pa je sprejela blizu 500 delegacij iz 45 tujih dežel, medtem ko je isto število njenih delegacij obiskalo razne dežele sveta. Najboljše merilo za uspešnost njenih

Tito o vprašanjih mednarodnih odnosov

Na V. kongresu SZDLJ je maršal Tito v svojem govoru zavzel stališče do nekaterih perečih zunanje-političnih problemov. V prehodu na ta vprašanja je povdaril, da je v zadnjih letih prišlo do znatnih sprememb v mednarodnih odnosih. Kakor so te spremembe razveseljive, tako smo še daleč od tega, da bi bili lahko popolnoma mirni, je dejal Tito, nato pa nadaljeval:

„Pristašev hladne vojne, pristašev sile in vojnih pustolovščin je še precej. Moti jih utrditelj miru, ker hočejo tudi za ceno vojnega puščenja zaustaviti zmagoviti pohod napredka in preobrazbo sveta na novih sodobnejših načelih, tako glede družbenih odnosov in njihovega razvoja kot tudi razvoja mednarodnih sil sploh. Zato proces naprednih družbenih gibanj in razvoja mednarodnih odnosov ne bo ne hiter, ne lahek, ker še prevladujejo stara pojmovanja o nadaljnjem gibanju družbenih in mednarodnih odnosov, ki se srđito upirajo sodobnim spremembam na svetu.“

Toda čeprav še nimamo razloga za prevelik optimizem, lahko

Z ZAUPANJEM GLEDAMO V PRIHODNOST IN VERUJEMO V SILE MIRU

ki so v zadnjih letih ogromno narasle in ki se zavedajo posledic novega mednarodnega spopada. Lahko smo prepričani, da bosta na koncu zmagala zdrav razum in realizem najodgovornejših ljudi in da bodo znali najti miroljubno izhod iz današnjega položaja, da bodo znali preprečiti poskuse, da bi se ponovila predvojna in vojna zgodovina iz druge svetovne vojne.

Danes je vsakemu normalnemu človeku jasno, da bi tretja svetovna vojna, pri uporabi atomskega, hidrogenskega in drugega sodobnega orožja uničila ves svet. Takšna vojna bi uničila ne samo žrtve agresije, ampak tudi agresorje same. Razvoj znanosti in tehničnih dosežkov je danes na takšni stopnji, da je vojna zares postala absurdna. Zato sedanja doba terjaja ne samo sodobne družbene odnose in sisteme, ampak tudi sodobne mednarodne odnose.“

KOEKZISTENCA POGOJ ZA SPORAZUMEVANJE V MEDNARODNIH PROBLEMIH

Ko je maršal Tito prešel na vprašanje koeksistence, je povdaril, da koeksistenco ni za razumeti kot životarjenje narodov in držav drugi ob drugih, temveč kot ureditev mednarodnih odnosov na povsem novih sodobnejših načelih z najbolj živahno, miroljubno dejavnostjo med narodi in različnimi družbenimi sistemi.

„Prvi pogoj za takšno koeksistenco“, je dejal maršal Tito, „je, da se vsa sporna vprašanja urejajo na miren način, sila in vojne pa naj se postavijo izven zakona. Koeksistenco ne pomeni začasnega zatijja ali manever v tem smislu, kdo bo koga prekanil v času tega zatijja. Koeksistenco pomeni trajnejše norme in načela, ki naj v današnji dobi prevladujejo v mednarodnih od-

nosih. Koeksistenco izključuje vmešavanje v notranja vprašanja drugih narodov. Načel koeksistence v mednarodnih odnosih ne smemo pomešati z notranjim razvojem v posameznih deželah, z družbenimi spremembami, z razvojem družbe in odnosi med razredi. Sveta narodov posameznih držav je, da določajo, kako in po kateri poti naj napreduje razvoj notranjega družbenega sistema v njihovih državah. In prav s stroгим uveljavljanjem načel koeksistence med narodi in državami in nevmešavanja v notranja vprašanja drugih bo omogočen mirnejši in manj boleč proces družbenih sprememb v posameznih državah.“

Če bi na pogajanjih na najvišji ravni v osnovi sprejeli ta načela, potem sem prepričan, da bi bil proces sporazumevanja o neurejenih mednarodnih problemih in o prihodnosti mednarodnih odnosov mnogo lažji in hitrejši.“

NAMESTO OROŽJA DELO, KRUH IN POMOČ NERAZVITIM DEŽELAM

Maršal Tito je potem prešel na razčlenjevanje vloge delavskega razreda v aktivni koeksistenci ter se navrh dotaknil lanskega srečanja med predsednikom ZDA Eisenhowerjem in predsednikom ministrskega sveta SZ Hruščevom ter njegovga predloga o razorožitvi, ki ga je predložil OZN. Jugoslavija je pozdravila izjave obeh državnikov in predlog o razorožitvi, ker bi se tako sprostila ogromna sredstva, ki grede sedaj za oborožitev, in bi jih lahko uporabili za naglejši razvoj in izboljšanje življenjskega standarda ljudi, za pomoč nerazvitim državam in za drugo.

„Kakšnega pomena bi to bilo“, je nadaljeval maršal Tito, „lahko vidimo že iz nekaterih podatkov o trošenju ogromnih sredstev za oborožitev. Izdatki za oborožitev na svetu so dosegli 120 milijard dolarjev na leto. To je vsota, katere višina ustreza celotnemu letnemu dohodku nerazvitih dežel z 1,3 milijarde prebivalcev. Nekateri krogi govore, da bi drastična razorožitev izvala hudo gospodarsko krizo. Čudna logika! Mar bi izzvalo gospodarsko krizo, če bi uporabili 120 milijard dolarjev v produktivne namene, za zaposlitev milijonov delavcev v proizvodnji za mirodobre namene, za pomoč nerazvitim deželam in drugo? Dejansko gre za nekaj drugega, gre za to, da bi tisti kapitalisti, ki proizvajajo orožje, izgubili možnost, da bi si nabrali ogromno denarja, ker pomeni ta proizvodnja zanje najdonosnejši posel.“

V vojskah vseh držav sveta je danes okrog 20 milijonov ljudi, v proizvodnji orožja pa dela okrog 80 milijonov, skupaj sto milijonov ljudi. Toda to vendar ne pomeni, da bi nastala nekakšna gospodarska kriza, če bi sredstva, ki jih danes trošijo za oborožitev, to je za nekaj, kar je docela odveč v življenju človeštva, jutri usmerili v proizvodnjo za potrebe ljudi, za izboljšanje življenjskega standarda stotim in stotim milijonom ljudi, ki že danes živijo v veliki revščini.“

prizadevanj za mir in prijateljstvo v svetu pa je navzočnost 40 delegacij in zastopnikov napredno usmerjenih strank in gibanj iz štirih kontinentov — iz Azije 5, iz Afrike 12, iz Južne Amerike 8 in iz Evrope 15.

Letošnji beograjski V. kongres SZDLJ je spričo teh dosežkov Jugoslavije na poti njene socialistične stvarnosti velikega mednarodnega pomena, je bistven prispevek k stvarji socializma v svetu sploh. Istočasno pa je trden most za utrjevanje miru in bratstva v svetu ter za enakopravnost vseh narodov kot pogoj za njihovo medsebojno spoštovanje.

ZSO čestitala predsedniku republike za sedemdesetletnico

Preteklo sredo je predsednik republike Avstrije, dr. Adolf Schärff praznoval svoj 70. rojstni dan. Ob priložnosti tega lepega življenjskega jubileja je bil deležen številnih obiskov in čestitk. Svoje čestitke je jubilanu posredovala tudi Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in mu zaželela vse najboljše na njegovem odgovornem mestu in na nadaljnji življenjski poti.

Predsednik republike dr. Schärff je že v naprej prosil, naj se mu za sedemdesetletnico ne poklanja nobenih osebnih daril. Spričo te prošnje so predstavniki gospodarstva, znanosti in politike v želji, da se obdolžijo dolgoletnim prizadevanjem predsednika, sklenili, da dajo pobudo za ustanovitev „Dijaškega doma dr. Adolf Schärff“ na Dunaju. Za ta dom so razne ustanove in združenja zagotovile svoje prispevke, ki so že dan pred predsednikovo sedemdesetletnico dosegli znesek 1,250.000 šillingov.

Centralna hranilnica občine Dunaj pa je za predsednikovo 70. letnico ustanovila „Fond štipendij dr. Adolfa Schärffa“ za sradnje- in visokošolce. Za fond je dala na razpolago milijon šillingov. Tudi temu fondu so številne ustanove zagotovile svojo pomoč oziroma prispevke.

Ta dva akta sta brez dvoma najlepša oddolžitve predsedniku republike ob njegovi sedemdesetletnici, saj je vendar on vso dobo svojega javnega delovanja posvečal veliko pozornost gradnji dijaških domov in materialni podpori revnih dijakov.

De Gaulle v Kanadi in v ZDA

Državni predsednik De Gaulle v zadnjih mesecih vedno bolj razvija svojo državniško aktivnost. Vse kaže, da hoče v letošnji pomladi priboriti Franciji nekdanjo zunanje-politično veljavo, da bi se na bližnji vrhunski konferenci predstavnikov štirih velesil lahko kretal kot enakovredni partner.

Po obisku sovjetskega premiera Hruščeva v Parizu je De Gaulle obiskal Anglijo, pretekli ponedeljek pa se je podal na državni obisk v Kanado in v ZDA od koder se bo vrnil šele v petek prihodnjega tedna. V Kanadi se je zadržal tri dni, nakar je z letalom odpotoval v Washington na razgovore s prezidentom Eisenhowerjem. Po teh razgovorih, ki bodo zaključeni v nedeljo, se bo podal še v San Francisko in New Orleans.

Hruščev pride poleti na Dunaj

Kakor je poročal Radio Moskva, je ministrski predsednik SZ Hruščev oficijelno obvestil avstrijsko vlado, da pride poleti, verjetno julija ali avgusta na obisk v Avstrijo. Na obisk v Avstrijo sta Hruščeva svojčas povabila zvezni kancler Raab in vicekancler Pittermann. Točni čas Hruščevega obiska v Avstriji bo določen sporazumno med obema vladama.

GOSPODARSKI DROBIZ

Na Švedskem vedno manj kmetov

Na Švedskem so leta 1956 našli 270.000 kmetov. Sedaj računa švedska vlada s tem, da se bo njihovo število do leta 1961 zmanjšalo za približno 35.000, do leta 1971 pa bo število kmetijskih posestev padlo za nadaljnjih 35.000. V zadnjih letih se je število malih kmetij letno zmanjšalo za 14 do 15 %. Na ta račun se je povečala površina ostalih skupin kmetijskih posestev. Od konca druge svetovne vojne je zaradi gospodarskih težkoč že pol milijona ljudi zapustilo svoje kmetije. Kakor trdijo, opusti na Švedskem dnevno 13 kmetov svoje kmetije.

OECC bodo reorganizirali

Organizacija za gospodarsko sodelovanje v Evropi stoji tik pred svojo reorganizacijo. Na predlogih za reorganizacijo je delj časa delala skupina strokovnjakov in politikov. Načrt, ki ga je v zadnjih dneh pripravila, bo predložen sedaj raznim državam, ki jih reorganizacija OECC zanima, nakar bo šele objavljen. Sedaj je ob ZDA in Kanadi v OECC včlanjenih še 18 evropskih držav. Kakor je slišati, bo dobila ta za gospodarsko sodelovanje Evrope tako važna organizacija tudi novega generalnega tajnika v osebi Francoza Clapiera, ki je od leta 1951 glavni ravnatelj za mednarodne gospodarske zveze pri francoskem finančnem ministru.

Posvet evropskih ministrov za prevoze

Na svoji nedavni konferenci so prometni ministri evropskih držav ugotovili, da prevozi blaga z raznimi sredstvi v letu 1959 niso odgovarjali obnovi zagona v evropskem gospodarstvu. V letu 1959 je bil prevoz blaga po železnicah še vedno manjši kakor pa leta 1956 in 1957. Prevoz po plovnikih rekah je narasel samo za malenkost. Na račun železnice in prevoza po rekah pa stalno raste prevoz z avtomobilskimi vozili. Število avtomobilskih vozil za prevoze blaga se je v državah OECC od 20 milijonov leta 1957 povečalo na 29 milijonov. Temu odgovarjajoče se večja tudi potrošnja tekočih goriv. Povečan tovorni promet na cestah je povzročil tudi večanje števila prometnih nesreč. V državah OECC znaša število mrtvih vsled prometnih nesreč letno 45.000, število ranjenih pa 1.200.000.

Kupovanje na obroke je riskanten posel

V zadnjih letih se je močno razpasla navada kupovanja na obroke. Skoraj ni več trgovskega podjetja, ki bi svoje blago ne ponujalo proti „ugodnemu“ plačilu na obroke. Njihovi zastopniki dosežejo takorekoč vsako hišo. S spretnimi besedami ustvarjajo videz, da njihov delodajalec zgolj iz človekoljubnosti omogoča cenen nakup proti plačilu v desetih pa tudi v 24 mesečnih obrokih.

Kupovanje na obroke v nepoznanih trgovinah, še bolj pa pri nepoznanih trgovskih zastopnikih je sila nevaren posel. Navadno se zgodi, da sklenemo kupčijo v mnenju, da bomo dobili hvalljeno blago, ko pa ga imamo, šele vidimo, da je blago slabe kvalitete, ki postane neuporabno, preden smo ga do cela plačali.

Pogajanja za splošni zakon o kmetijstvu napredujejo

Trdovratna pogajanja med koalicijskima strankama za Splošni zakon o kmetijstvu, ki se vleče že več let, so po poročilih v zadnjem času vidno napredovala. Izgleda, da bo zakon še pred poletnimi počitnicami prišel v parlament.

Osrednje določilo zakona bo določilo o vsakoletnem poročilu o stanju kmetijstva, ki bo predloženo parlamentu. To „zeleno poročilo“, kakor ga tudi imenujejo, bodo sestavili zastopniki kmetijstva skupno s predstavniki delavske in trgovinske zbornice ter sindikalne zveze. Poročilo bo podlaga za sklepanje parlamenta o „zelenem načrtu“, to je o kreditih in subvencijah namenjenih za sanacijo kmetijstva.

Novo neonacistično rovarjenje v Avstriji

Pred dobrim letom je bil izdajatelj lista „Trommler“, Konrad Windisch, zaradi ponovnega udejstvovanja v nacističnem duhu obsojen na 6 mesecev ječe. Pred prazniki pa je stal pred protinim sodiščem njegov prijatelj in sodelavec Alfred Borth in bil v smislu zakona o zaščiti države obsojen na 2 meseca zapora. V listu „Wegwarte“ — bojnem glasilu za narodnost in domovino, kakor je namen lista podrobneje označen — je namreč Borth napadel svojčasno obsodbo Windischa.

To zadnjo obsodbo ne bi bilo treba posebej komentirati, če Borth ne bi bil takšen, kakoršen je. Pri Borthu, ki je sedaj 32 let star, pa gre za nepomirljivo osebo, ki je prepojena z neonacističnim in antisemitističnim duhom. V obtožnici je namreč rečeno da je bil Borth najprej zvezni vodja lani od oblasti prepovedane BHJ (Zveza domovini zveste mladine). Po prepovedi BHJ je postal prvi vodja „Legije Evropa“, organizacije z neonacističnimi tendencami. Zaradi takega svojega nastrojenja je Borth že večkrat sedel na zatožni klopi pred sodiščem, vendar je doslej bil še vedno oproščen vsake krivde. Njegov list „Wegwarte“ velja kot največkrat zaplenjeni časopis v Avstriji.

Pomoč, ki ni pomoč

Nekatere velesile se rade hvalijo s takoimenovano pomočjo, ki jo nudijo nerazvitim deželam za njihov naglejši gospodarski razvoj. Kako ta pomoč dejansko izgleda, povedo podatki OZN, iz katerih je razvidno, da so v letu 1958 nerazvite dežele na tej pomoči sprejele 3,3 milijarde dolarjev. Preračunano na število prebivalstva teh dežel odpade od te pomoči poldrug dolar na prebivalca.

Bolj zanimiva kakor zgornja primerjava pa je naslednje: Nerazvite dežele so s svoje strani v letu 1958 plačale tujim investitorjem, bodisi javnim ali privatnim, več kot 6 milijard dolarjev. To pomeni, da so — speh na prebivalca preračunano — za poldrug dolar pomoči morale v istem letu plačati tri dolarje za profite, obresti in anuitete, ki so šle v korist finančnim krogom, ki se s to pomočjo pečajo.

Tu res ni mogoče govoriti o kakšni pomoči nerazvitim deželam, temveč le — v pravem pomenu besede — o pomoči nerazvitih dežel za vedno večje kopičenje kapitala v razvitih deželah, ki pa služi predvsem oboroževanju in ustvarjanju vzdušja hladne vojne. Ta svojevrstna pomoč nerazvitim deželam ni drugega kot moderni kolonializem. Zato ni težko razumeti stopnjujoče se nemire in izgrede narodov nerazvitih dežel proti pripadnikom narodov, ki jim tako „pomoč“ nudijo.

Spomladanski zagrebški velesejem

posvečen družini in gospodinjstvu

Od 30. aprila do 15. maja bo v Zagrebu „Mednarodni spomladanski Zagrebški velesejem“ z razstavo „Družina in gospodinjstvo 1960“. Ta prireditelj bo vzbudila izredno zanimanje ne samo med poslovnimi krogi, ampak tudi med tisočeriimi obiskovalci sejma. Celofna sejmska in razstavna prireditelj je namreč posvečena problemom opreme in oskrbe jugoslovanske družine v letu 1960 in sicer družin tako v mestih kakor tudi na vasi. Ker pomeni prireditelj zanimivo kombinacijo razstave „Družina in gospodinjstvo 1960“ in mednarodnega sejma blagovnih vzorcev s področja opreme in oskrbovanja družine in gospodinjstva, bodo obiskovalci spoznali zaradi zelo bogatih razstavnih prikazov vso problematiko, ki se tiče družine in gospodinjstva glede na opremo in oskrbo.

Razstavni del se odlikuje v vsklajeno kombinacijo raznovrstnih ambientov, ki prikazujejo naslednjo vsebino: 1. stanovanjska skupnost z rekonstrukcijo mestnih naselij; 2. stanovanje in graditev stanovanj; 3. servisi; 4. otroške ustanove; 5. družbena prehrana; 6. sodobna trgovina in oblačenje; 7. počitek in razvedrilo; 8. družina in gospodinjstvo na vasi; 9. katedra „Družina in gospodinjstvo“.

Vrsta posvetovalnic v okviru katedre „Družina in gospodinjstvo“, skupina posvetovalnic za otroke, propagandno središče „Družina in gospodinjstvo“ z posvetovalnjem, razprave in prikazovanje filmov, raz-

Promet pri poštnih hranilnicah narašča

Pred kratkim je urad avstrijskih poštnih hranilnic objavil svoje letno poročilo za leto 1959. Iz poročila je razvidno, da so se v preteklem letu povečale tako hranilne vloge kakor tudi število denarnih poslov, ki so jih opravile poštno hranilnice.

Čekovni promet je z 616,5 milijard šilingov bil za 9,21 % večji kakor v letu 1958. Število čekovnih poslov se je povečalo za 4,5 % in je znašalo 136,8 milijonov ali 453.000 na dan. V brezdenarnem prometu je bilo opravljenih 27,7 milijonov poslov z vrednostjo 492,8 milijard šilingov. Poštne hranilnice imajo 132.029 čekovnih računov, na katerih je koncem leta bilo 4.887,6 milijonov šilingov dobroimetja. Dobroimetje na čekovnih računih je bilo s tem za 860,7 milijonov

Windisch in Borth sta že dolgoletna prijatelja. Skupno sta sodelovala v raznih neonacističnih organizacijah zadnjega desetletja. Sedaj snujeta blviši „Hitlerjugend“ podobno organizacijo v Avstriji z mednarodnimi zvezami, predvsem pa zvezami z Zapadno Nemčijo. Od te organizacije je sedaj v preiskovalnih zaporih okoli 30 mladincev v starosti od 17 do 25 let, po večini zaradi tega, ker so bili — kakor je povdaril državni tožilec — zapeljani od svojih vodij Windischa in Bortha.

Ko na eni strani vidimo pred sodiščem orisane nove primere nepomirljivega neonacističnega rovarjenja in dejavnosti, za katero sta kot neposredna eksponenta označena Windisch in Borth in ki se je prav v zadnjem letu pokazala v številnih demonstracijah — da opozorimo le na od policije zaščiteni pohod BHJ čez Ring na Heldenplatz na Dunaju, mazanje kljukastih križev in skrunjenje cerkva — in če to dejavnost primerjamo z več kot miljo obsodbo Bortha, potem se upravičeno lahko zgražamo nad zadržanjem avstrijskih sodišč nasproti elementom, katerih ideologija je že enkrat prinesla nepopisno gorje čez svet in tudi Avstrijo.

PO ŠIRNEM SVETU

Dortmund. — Prejšnji teden so v Dortmundu odkrili spomenik žrtvam nacističnega nasilja. Na tem mestu so gestapovci leta 1945 likvidirali 265 Francozov, Rusov, Belgijcev, Jugoslovancev, Čehov, Nizozemcev in Nemcev. Zahodnonemški minister Lemmer je ob odkritju dejal, da prevzemajo vso odgovornost, da se nekaj takega v bodoče ne bo ponovilo.

Juande. — Kamerunsko ministrstvo je objavilo dokončne rezultate skupščinskih volitev, ki so bile predpreteklo nedeljo. Vlada premiera Ahidže bo imela v parlamentu 69 poslancev. Glavna opozicijska stranka — Unija kamerunskega naroda — je dobila 14 sedežev, druga opozicijska stranka, to je Demokratska stranka pa 11 sedežev. Enajst poslancev sodi med neopredeljene. Kamerun je, kakor znano, postal neodvisen januarja letos.

Buenos Aires. — Predstavniki sindikata argentinske industrije za predelavo mesa je sporočil, da bodo delavci nadaljevali stavko, ki traja že več ko mesec dni in sicer tako dolgo, dokler bo policija držala v zaporu enega izmed delavskih predstavnikov. Stavko so začeli zaradi tega, ker so delodajalci odpustili 7000 delavcev.

New York. — V New Yorku so odprli četrto mednarodno razstavo avtomobilov, na kateri razstavljajo svoje izdelke vse svetovno znane avtomobilske tovarne. Med razstavljenimi predmeti privabljajo gledalce posebno različni „revolucionarni modeli“. Neko francosko podjetje bo na primer pokazalo avtomobil, ki ga opravlja z radarjem in ki dosega največjo hitrost takrat, kadar drsi samo po zadnjih kolesih.

Seul. — V Suzanu na Južni Koreji so bile nove demonstracije proti nedavni izvolitvi Sigman Rija za predsednika republike in proti policijskim nasiljem. Demonstranti so se spopadli s policijo. Enako demonstracijo je priredilo 5000 študentov v Seulu. Zahtevali so izpustitev aretiranih študentov v Masanu. Tudi tu je prišlo do spopadov med policijo in demonstranti, kjer je policija tudi streljala.

Stephenville. — Blizu Stephenvilla je strmoglavilo ameriško prevozno letalo kmalu po vzletu z letališča Harmon. Devet ljudi je pri nesreči zgubilo življenje.

Karachi. — Blizu Novšere v Zahodnem Pakistanu ob sotočju rek Hindus in Kabul se je v nedeljo prevrgel prekomerno natovorjen čoln. Pri tem je utonilo 22 oseb, med katerimi je bilo več žensk in otrok. Potniki so se peljali na romanje.

Taranto. — Karabinjerji preiskujejo zadevo okrog neke 22-letne ženske, ki živi ločena od moža že približno dve leti, pa je pred nekaj dnevi rodila otroka. Ob rojstvu je bila v svojem stanovanju in otrok je takoj umrl. Mati trdi, da je padel na tla. Žensko so spravili v bolnišnico, kjer jo karabinjerji stražijo.

Moskva. — V Moskvi so bila sovjetsko-iraška kulturna pogajanja, kjer so razpravljali in sklepali o kulturnem in znanstvenem sodelovanju med obema državama za leto 1960.

Vevey. — V svoji vili ob Ženevskem jezeru je pred dnevi praznoval Charlie Chaplin v krogu svoje družine svoj 71-rojstni dan.

Beograd. — V nedeljo je odpotoval državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović s posebnim letalom v Kabul, ki je prva etapa njegovega uradnega potovanja, med katerim bo obiskal Afganistan, Pakistan, Indijo in Združeno arabsko republiko.

Beograd. — Zvezni sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti bo dal letos za organiziranje kulturnih, prosvetnih in znanstvenih manifestacij ter akcij pretežno jugoslovanskega značaja skoraj 42 milijonov dinarjev.

Madrid. — Po vesteh iz krogov španske opozicije je približno 100 političnih zapornikov v gladovni stavki. Na ta način protestirajo, ker so jim ukinili privilegije, ki so jih doslej imeli kot politični zaporniki. Oblasti so osamile stavekajoče in ne dovolijo, da bi sprejemali odvetnike in druge obiskovalce.

Naši pevski zbori pred velikim nastopom v Celovcu

Od naših pevskih zborov smo — če izvzamemo zbora SPD „Svoboda“ v Logi vasi in SPD „Eдинost“ v Pliberku — v preteklih zimskih mesecih le malo slišali. To pa naj ne pomeni, da so se umaknili v zatišje zimskega spanja. Nasprotno. Zbori so pridno vadili in se pripravljali za nastope v letošnji pomladi in poletju. Opravili so nešteto vaj da nas presenetijo v svojem novem sestavu.

Sedaj bo kmalu tako daleč. Pevke in pevci Slovenskih prosvetnih društev se nam bodo v novem sestavu prvič predstavili v nedeljo, dne 8. majnika ob 10. uri dopoldan v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu. Na tem velikem srečanju naših pevcev in pevk bodo nastopili štirje združeni pevski zbori in sicer

Združeni mešani pevski zbori Gur — dirigent Pavle Kernjak

Mešani pevski zbor „France Pasterk-Lenart“ — dirigent Vladimir Prušnik
Združeni moški pevski zbori Podjune — dirigent Zdravko Hartman
Moški pevski zbor „Vrbsko jezero“ — dirigent Hanzej Aichholzer
Poleg teh štirih velikih zborov pa je predviden še nastop mladinskega pevskega zbora, ki je sestavljen iz dijakov Dijaškega doma SPZ in bilčovske šolske mladine in ki ga bo vodil Zdravko Hartman. Gojenci kmetijske šole Podravlje pa bodo pomnoženi z člani Igralskih družin SPD nastop še olepšali z uprizoritvijo Delakove kolektivne drame na besede Ivana Cankarja: Jernejeva pravica.
Vsem našim bralcem in po njih vsem ljubiteljem slovenske pesmi želimo in priporočamo, da ne zamudijo te velike pomladanske kulturne prireditve Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Prosvetno ministrstvo priporoča pouk slovanskih jezikov

V začetku februarja t. l. je Zvezno ministrstvo za pouk in prosveto pod številko 35.410-18a/60 izdalo odlok, da je treba na srednjih in glavnih šolah posvetiti več pozornosti pouku slovanskih jezikov. V svojem odloku ministrstvo to potrebo utemeljuje po eni strani z „geografskim položajem in zgodovinskimi izkušnjami Avstrije“, po drugi pa z čedalje večjo pomembnostjo slovanskih jezikov, predvsem ruščine, v znanstveni književnosti in na mednarodnih zasedanjih. Zaradi tega ministrstvo — kakor je rečeno v odloku — pričakuje, da srednja učilišča, pa tudi glavne šole izkoristijo vse možnosti za pouk ruščine ali pa drugih slovanskih jezikov, ki so za krajevne prilike bolj pripravni.

Iz odloka je v nadaljnjem razvidno, da stremi ministrstvo za to, da bi se na imenovanih šolah med tujima jezikoma, ki sta predvidena v učnem načrtu, poučeval vsaj eden izmed slovanskih jezikov kot obvezni tuji jezik. Deželni šolski oblastem in vodstvom šol daje odlok možnost, da s prihodnjim šolskim letom uvedejo učne jezikovne slovenskih jezikov tudi v primeru, da bi k pouku ne bilo prijavljenih potrebno število učencev in dijakov. V takih primerih priporoča za pouk slovanskih jezikov združitev več razredov in celo šol.

V svojem komentarju na ta odlok pravi „Die Österreichische Nation“, da se ministrstvo za pouk in prosveto s tem odlokom po 15 letih vrača nazaj k ureditvi, ko se je

po drugi svetovni vojni vsak mladi Avstrijec na srednjih šolah moral med tujimi jeziki učiti enega od jezikov zapadnih in enega od jezikov vzhodnih držav. Svoj komentar zaključuje s povdankom, da ta ukrep izrecno pozdravlja in da samo želi, da bi šole v svojih učnih načrtih udomačile tudi jezike sosednih narodov, češčino, slovenščino, srbohrvaščino in madžarščino. Kaj pomaga — je rečeno v komentarju — mlademu Avstrijcu, če komaj in slabo obvlada nekaj drobcev angleščine, ko pa se 60 km od Dunaja prične veliki svet slovanskih jezikov, ki sega do Tihega oceana.

Ta odlok ministrstva za pouk in prosveto samega na sebi koroški Slovenci zelo pozdravljamo. On je predvsem za avstrijsko mladino lahko most k boljšemu sožitju in k boljšemu medsebojnemu razumevanju s sosednimi narodi, s katerimi avstrijsko prebivalstvo ne veže zgolj bližina parih deset ali sto kilometrov, temveč vrsta skupnih stvari tako po sorodstvenih vezeh kakor tudi na področju gospodarskega, kulturnega in športnega sodelovanja. Predvsem pa ta odlok in njegovo praktično uveljavljanje lahko močno koristita lažjemu medsebojnemu spoznavanju in osebnemu razumevanju potreb in teženj slovanskih narodnostnih manjšin v Avstriji med katere štejemo tudi koroški Slovenci.

Kakor je ta odlok sam na sebi razveseljujiv in ga pozdravljamo, tako kane z njim na položaj v našem šolstvu nova kaplja grenkega pelina. Avstrijskim državljanom nemškega jezika prosvetno ministrstvo odpira možnost, da se učijo slovanskih jezikov, med njimi tudi naše materinščine. Desettisočim otrokom na koroških tleh pa je

taisto ministrstvo z uzakonjenjem svojega osnutka koroškega šolskega zakona praktično odvzelo možnost učenja slovenskega jezika v šoli. To dejstvo je spričo tega odloka toliko bolj krivično in boleče, ker je slovenski jezik za večino teh otrok njihova materinščina. Medtem ko ministrstvo za pouk in prosveto s odlokom o pospeševanju pouka slovanskih jezikov zavrača večdesetletno gonjo nemških nacionalistov proti slovanskim jezikom in s tem tudi proti naši materinščini, je pred dobrimi trinajstimi meseci s parlamentom vred klonilo pred taistimi hujskači. Takoimenovani koroški šolski zakon je bil takrat sklenjen prav v njihov prid. On ni le omogočil vsakemu učitelju posebej, da uči otroke slovenskega jezika, kakor se njemu ljubi, temveč je poleg tega omogočil in dovoljil tako zapostavljanju, ja celo smešenje in psovaje naših otrok v šoli, kakor tudi moralni, socialni in gospodarski pritisk nemških nacionalistov na

starše, ki prijavljajo otroke k slovenskemu pouku.

Sedaj, ko prosvetno ministrstvo na podlagi „geografskega položaja in zgodovinskih izkušenj Avstrije“ z odlokom priporoča učenje jezikov sosednih slovanskih narodov, bi bilo na mestu, da popravi lanski koroški šolski zakon. Popraviti ga je treba v tem smislu, da se bo naša mladina lahko neovirano učila svoje materinščine oz. slovenskega jezika; odpraviti pa je treba določila zakona, ki omogočajo in celo dovoljujejo smešenje in zapostavljanje otrok ki se udeležujejo slovenskega pouka in ki so lahko povod za socialni in gospodarski pritisk na njihove starše. Slovenski jezik namreč pri nas ni tuji jezik, temveč jezik, ki je delu prebivalstva že dolgih tisoč let njegova materinščina, ki je po državni pogodbi dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu in do katerega pouka v šolah imamo po isti pogodbi uzakonjeno pravico.

Premiera celovškega mestnega gledališča ob Veliki noči:

Millöckerjeva opereta „Gasparone“

V letošnji sezoni celovškega mestnega gledališča smo doživeli že par lepih prizoritev, predvsem na področju operet. Vse te uprizoritve pa je vidno prekosila premiera Millöckerjeve operete „Gasparone“. Gledališki kritiki so si enotni v tem, da je bila to najboljša premiera letošnje sezone.

Millöckerjeva opereta „Gasparone“ je zahtevna in stoji po svoji vsebini nad takoimenovanimi dobrimi operetami. Življenje sicilijanskih razbojnikov je Millöcker obvil v opereto prijetnih in urnih melodij ter solidnim veselim libretom. Celovškemu gledališču pod vodstvom svojega intendentca O. H. Böhma je uspelo, dati tej vsebini ne le ustrezen okvir, temveč tudi primerne pevce in igralce. Ne da bi hoteli zmanjšati uspeh pevcev in igralcev, ki so nastopali v manjših vlogah, je le treba posebej pohvaliti Gino Klitsch v vlogi grofice Santa Groce, Ribarda Zimmermanna in Karlheinz Schmidta v vlogi šegavega župana. Ob teh treh pa se je spet, kakor že večkrat odlično vpletla dvojica Rotraud Völkel in Viktor Martis.

Opereta „Gasparone“, ki jo je režiral Fred Schulze-Holz in katere orkester je vodil Karl Heinz Brand bo z dekoracijo po zamisli arhitekta Karla Evgena Spurnyja in s kostumi Anije Arnold navdušila številne ljubitelje oderske umetnosti in ostala še dolgo v spominu.

jezična šola. V svojih določbah je zakon celo še bolj diskriminacijski do slovanskih otrok, ker njihovim staršem ne priznava več niti pravice do negativne opcije, kakršno priznava nemškim staršem na istem področju. Nemški otrok pride v nemško šolo na dvojezičnem ozemlju, ne da bi bilo treba staršem kakorkoli izraziti to željo, medtem ko morajo slovenski starši na istem ozemlju svoje otroke za slovenski (dvojezični) pouk posebej prijavljati. Diskriminacijski učinek za otroke s slovensko materinščino je tudi po novem zakonu enak, če ne še slabši kakor po odloku v šolskem letu 1958/59.

Ne moremo tukaj kritično obravnavati novi manjšinski šolski zakon za Koroško v celoti, hočemo poudariti samo eno njegovo veliko slabost. Medtem ko potrjuje predlansko provizorično uvedbo pravice odločanja staršev, ne vsebuje absolutno ničesar, kar bi lahko preprečilo ali vsaj omililo diskriminacijski učinek tega novega pravila na slovenske otroke. Kaj to pravilo dejansko pomeni na Koroškem, je avstrijskim oblastem bilo dobro znano po izkušnjah iz predlanske kampanje za odjavljanje od slovenskega pouka in iz njenih posledic. Avstrijskim oblastem je tudi očitno, da so na Koroškem demokratična državljanska disciplina, spoštovanje jezika in kulture drugega naroda in sploh spoznanje resničnih koristi, ki jih lahko daje enakopravno so-

žitje obeh narodnosti na osnovi vzgoje v materinščini in spoznavanje kulture obeh sosedov, še na tako nizki stopnji, da je še prav daleč do stanja, kakršno si želi koroški praktični pedagog E. Machne. V glasilu koroških socialističnih učiteljev je namreč glede okoliščin, v katerih naj bi se izvajala izbira šole (nemška — dvojezična) s strani staršev, predlagal naslednje:

„Odločitev zakonitih zastopnikov o tem, kateri tip šole naj otroci obiskujejo bi bilo treba z zakoni in odloki urediti tako, da bi ta odločitev potekala ob sprejemu v šolo v sferi nejavne stvarnosti in brez publicističnega vznemirjanja in vplivanja, približno tako, kakor se vsako leto izkorišča možnost odjavljanja od verouka brez sodelovanja in vplivanja javnosti samo v okviru šole.“¹²⁾

Novi zakon pač ne vsebuje ničesar, kar bi obvezovalo oblast in državljane na Koroškem, da se takšnemu stanju približajo.

Zahteva, da mora biti izjava staršev o materinščini oziroma o učnem jeziku otroka res svobodna in dana v pogojih, ki jamčijo njeno stvarnost in kjer je izključeno vsako nestvarno vplivanje, nikakor ni nova niti v avstrijski oziroma nemški znanosti.

(Nadaljevanje sledi)

Janko Pleterski:

Materinščina otrok

in pouk na koroških osnovnih šolah
(PONATIS IZ „ZBORNIKA KOROŠKE“)

To bi spet procentualno preneseno na učence dvojezičnih osnovnih šol v letu 1958/1959 pomenilo okrog 7.500 učencev slovenske materinščine. To je precej realno število, ki se v glavnem ujema tudi z navedbami samih koroških Slovencev.

Učinek odprave obveznega dvojezičnega šolstva je bil tak, kakršnega so želeli nemški quasi patrioti, ki so to odpravo izsilili: največji del slovanskih otrok na južnem Koroškem je izročen germanizaciji v šoli, kjer se ne more več učiti v svoji materinščini. Za učitelje, ki naj bi postali neposredni izvrševalci te obsodbe nad otroki, pa je nastal težak pedagoški in moralni problem: kako poučevati zgolj v nemščini otroke, ki tega jezika ne znajo ali pa ga le slabo poznajo, potem ko jim je bil pouk v materinščini onemogočen. Vprašanje se je postavljalo samo in zahtevalo je rešitev. Deželni šolski svet ga je rešil 27. oktobra 1958 z odlokom LSR. Zl. 4964/58, v katerem je dal obvezna navodila za izvajanje pouka na dotedanji dvojezični šolah. Tretji odstavek teh navodil zahteva: „Celotni pouk za odjavljene učence in učenke je na prvi do vključno tretje stopnje izključeno v nemškem jeziku, pri čemer je pri listih učencih,

ki nemškega jezika ne obvladajo ali pa ga obvladajo le pomanjkljivo, treba za posredovanje ustno uporabiti narečje, ki je otroku lastno.“¹¹⁾ Z drugimi besedami, pri takih slovanskih otrokih sme učitelj uporabiti kot posredovalno sredstvo za čim hitrejšo priučitev nemščine otrokovo slovensko narečje, ne sme pa otroka seznaniti s pisano besedo v njegovem jeziku, kaj šele s kulturo in drugimi dobrinami, katerih sredstvo posredovanja je njegova materinščina. Rešitev, ki jo pedagoškemu problemu prinaša pravkar navedeni odlok koroških šolskih oblasti, nikakor ni pedagoškega značaja, marveč ustreza čisto določenemu nacionalno-političnemu konceptu.

Tik pred razpustom, zaradi novih volitev, je avstrijski parlament 19. marca leta 1959 sprejel zakon o manjšinskih šolah na Koroškem. Ta zakon ne vsebuje ničesar, kar bi popravljalo nemogoče stanje, ki je za večino šoloobveznih slovanskih otrok na Koroškem nastalo po 22. septembru leta 1958, ko je bila odpravljena obvezna dvo-

¹¹⁾ Verordnungsblatt für das Schulwesen in Kärnten 1959, Stück III/IV, str. 31.

¹²⁾ Erich Machne, Um das Minderheiten-Schulgesetz in Kärnten, Kärntner Lehrstimme 1959, Nr. 1—2, str. 5.

Živahen prazniški promet na jug

Kljub neugodnemu vremenu ob obeh prazniških dnevih, je bil turistični promet preko državne meje na jug v Italijo in Jugoslavijo nad vse živ in množičen. V primeri s prejšnjim letom je močno narasel.

Na mejnem prelazu preko Podkorena so letos naštel znatno število več velikonočnih potnikov, kakor leto poprej. Kakor vedo izletniki povedati, so bili hoteli v letoviščih med Kopro in Reko dobesedno zasedeni. V Ljubljani v nedeljo zvečer sploh ni bilo več mogoče dobiti prenočišč ter so jih morali izletniki iskati izven Ljubljane, mnogi v Kranju in na Bledu.

Rekorden promet zaznamujejo preko mejnega prehoda pri Vratah-Megvarjih. Od petka polnoči do ponedeljka do polnoči je prekoračilo državno mejo 21.121 oseb, kar je nad 100-odstotni presežek v primeri z lanskim letom.

Mnogi izletniki so skrajšali svojo turnejo ter se zaradi deževnega vremena vračali že v nedeljo zvečer.

Št. Vid v Podjuni - Remšenik

Naslednje vrstice naj bodo posvečene spominu in v slovo možu-poštenjaku Francu Podovšeniku, ki smo ga pred nedavnim položili k večnemu počitku v domačo slovensko zemljo na pokopališču v Št. Vidu v Podjuni. Pokojni oče ni bil prav posebno znan v širši naši domovini, kjer živi slovensko prebivalstvo, pač pa je bil neupogljiv steber v svojem kraju, skala, kakršnih je v naših krajih na srečo še več, na katerih stebrih sloni v veliki meri tudi žilavost in odpornost našega slovenskega ljudstva, ki noče ničesar drugega, kakor živeti na svoji iz stoletja v stoletje do današnjih dni od svojih prednikov podedovani zemlji svoje polno- in enakopravno življenje složno z narodom sosedom.

Do visoke starosti je pokojni Franc Podovšenik preživel svoja leta na svoji domačiji pri p. d. Jurjevcu v Remšeniku, kjer je garal in delal na svoji stmi, najvišje ležeči gorski kmetiji v kraju. S trdim delom je prideloval vsakdanji kruh zase in družini. Skromno življenje in naporno delo pa mu je izklesalo tudi telesno in duhovno odpornost ter ga izoblikovalo v kremenit značaj. Kljuboval je vsem težkočam ter krepko zmagoval vse gospodarske težave in sliske. Končno je po drugi svetovni vojni kupil kmetijo v Št. Vidu v Podjuni, kjer je preživel do svoje smrti.

Pokojni se je do zadnjih dni lahko veselil čudovitega daru spomina. V prvi svetovni vojni so ga mobilizirali k vojakom, da bi se tepel za koristi in prestol avstrijskega cesarja. Poslali so ga na vzhod na rusko fronto. Preveč navdušen ni bil, da bi padel na „polju slave“ za imperialistične interese avstrijskega in nemškega cesarstva, toda ukazom se je moral pokoriti. Na fronti so ga Rusi ujeli ter je dokaj časa preživel v ruskem ujetništvu. Zelo rad je pripovedoval o svojih vojnih doživetjih. Ni rad govoril o trpljenju v avstrijski vojski, pač pa so mu ostali neizbrisno v spominu časi, ki jih je preživel med čudovitim ruskim ljudstvom, čeprav kot ujetnik. Spoznal je široko, globoko in silno naravo ruskega človeka in njegovo dušo, ki so jo dogano opisali veliki ruski pisatelji, kakor Dostojevski, Tolstoj, Gorki in nešteti drugi.

V ujetništvu se je seznanil s soujetnikom Lojzom Milačem na Blatu, s katerim ga je vezalo vse življenje najtesnejše prijateljstvo. Kadar koli sta se srečala in to se je zgodilo često, prav pogosto za pliberških sejmi, sta rada obujala spomine na nepregledne ruske ravnine, ruska dekleta, holopce in mužike. Še osem dni pred smrtjo je pokojni pisal svojemu tovarišu ter mu potožil o svojem stanju in ga povabil na obisk.

Za časa druge svetovne vojne, med narodnoosvobodilno borbo, je bila Jurjevčeva hiša na Remšeniku na stečaj odprta borcem za svobodo in sicer ob vsakem času. Vse od leta 1942 do 1945 je Jurjavec podpiral partizane tako očetovsko, da je z ržjo zasejal celo poseko, da bi bilo kruha za partizane. Partizanom je dal vedeti, da za borce za svobodo njegova vrata tudi ponoči niso zaprta. Ta pokojnikova dejavnost pove mnogo o njegovem plemenitem značaju in prepričanju.

Številna množica žalnih gostov je spremila spoštovane pokojnika na njegovi zadnji

Spet: V spomin in opomin!

Vsako leto, ko prihaja pomlad s krepkimi koraki v deželo ter se ob mladi in sveži rasti poživlja tudi človeška narava in dramatični zimskega spanja k novim vzponom ter se človek veseli lepote življenja, obuja naše hudo preizkušeno ljudstvo trpke spomine na najtežjo dobo naše zgodovine. Prav v aprilskih mesecih v dobi krvavega nacističnega nasilja, je več markantnih primerov fizičnega preganjanja in iztrebljanja pošteno mislečih ljudi, ki so se uprli krivici in narodni smrti. Bili so časi krvi in solza, toda tudi dokaz junaške in žilave odpornosti na smrt obsojenega ljudstva.

Spomine na mučeniške dogodke, ki so se odigrali na naši zemlji v vojnih letih, prav v tem pomladanskem mesecu. vedno obujamo v svarilo in opomin tudi mlajši generaciji, ki jih še sama ni čutila v vsega tega grozotnega doživljanja.

Dogodkov temnih dni ne sme zamegliti koprena pozabljenja, vedno morajo biti trajen opomin, da se takšni časi ne bodo ponovili nikdar več. V tem pogledu bi morali storiti tudi šole in vzgojitelji svojo dolžnost, kar pa doslej vse premali ali sploh ne storijo.

Aprila 1942 so nacistični nasilniki izselili in pregnali stošine slovenskih družin z rodne grude v tujino v izgnanstvo. Tega v nebo vpajočega nasilja smo se spomnili že

v zadnji številki ter bo temu dogodku v maju posvečen še poseben spominski dan. Leta 1943, 6. aprila, je zadet od nacistične krogle padel narodni heroj Franc Pasterk-Lenart. 9. aprila 1943 je na nacističnem sodišču v Celovcu izrekel sodnik Freissler krvavo-kruto obsodbo nad trinajstimi žrtvami iz Sel, Obirske, Lobnika, Suhe, Železne Kaple in Borovelj. Obsodil jih je na smrt z obglavljenjem in v dnevih po obsodbi so trpini z grozo v obeh zama čakali na pomiloščenje, zveri v človeški podobi je moralo biti zadoščeno in dne 29. aprila so jih na Dunaju justificirali z obglavljenjem. Kruto so se nacistične oborožene tolpe znesle lik pred osvoboditvijo, dne 25. aprila 1945, nad Peršmanovo družino v Podpeci nad Železno Kaplo, ko so zverinsko pobile 12 družinskih članov od 85 let stare matere do najmlajšega izmed otrok. Osenik Lipej iz Lobnika je padel dne 14. aprila 1944, dne 27. aprila 1945 pa je bila še srdita borba med partizani in ostanki fašistične soldateske na Obirju.

To je le majhen odlomek iz velike tragike in dragocenih žrtvah, ki jih doprineslo koroško slovensko ljudstvo v borbi proti nacističnemu nasilju ter tudi za osvoboditev naše skupne domovine. Dogodke ponavljamo nepozabnim žrtvam v spomin in živim v opomin.

Razne vesti iz Koroške

Gospodarsko poslopje kmeta in tapetnika Franca Mussniga v Spodnji Beli, v občini Št. Martin v beljaškem okraju, je v ponedeljek v jutranjih urah ogenj uničil do temeljnega zidovja. Zgorelo je tudi več kmetijskih strojev in drugega orodja. Škoda cenijo na okoli 180.000 šilingov. Gasilcem okoliških požarnih bramb je uspelo, da so obvarovali pred ognjem vsaj sosednje objekte ter s tem preprečili še večjo škodo.

V Beljaku je pri maši na velikonočno jutro dohitela smrt 73-letnega upokojenega srednješolskega profesorja Herberta Dietingerja. Sedel je v klopi, nenadoma pa se je zgrudil. Ljudje so ga nemudoma zanesli na prosto, vendar je bila vsaka pomoč brezuspešna. Umril je med transportom v bolnišnico.

Nekemu pismonoži v Beljaku se je ob koncu preteklega tedna primerila neprijetna zadeva. Pri sortiranju pošte je položil na obzidje neke hiše majhen paket ter ga potem

pozabil vzeti s seboj. Ko ga je hotel oddati v stanovanju prejemnika, je ugotovil, da ga nima v torbi. Vesten, kakor je, je tekkel nazaj kjer je paket položil, toda našel ga ni več, ker med tem je že izginil.

Šmihel

V nedeljo zjutraj so tudi na Libiču nad Konovcami streljali z možnarji. Streljanje s topiči pa je vedno združeno z nevarnostmi, posebno ob deževnem vremenu. Tudi pri streljanju ob letošnjih praznikih, se sliši in bere iz raznih krajev, da so se pripetile več ali manj hude nesreče. Taka strelska nesreča je prizadela tudi Engelberta Brečka iz Kanovec, ki je sodeloval kot pomožni strelec na Libiču. Drobec opeke iz možnarja ga je zadel v levo oko ter jo nevarno poškodoval. Pri takem delu seve nikdar ni dovolj previdnosti, kar pogosto povzroča zelo bridke posledice.

Lovstvo naj koristi medsebojnemu sporazumevanju

Pred nedavnim so se lovci pliberškega lovskega okoliša za gojstvo divjadi (Hegering) zbrali na svojem letnem zborovanju, da so slišali in podali obračun o delu v minulem lovske letu. Iz vsega okoliša se je sestalo nad 60 lovcev, ki se zavedajo svoje lepe in plemenite naloge, da gojijo in negujejo divjad ter jo z odstrelom ohranjajo na ustreznih višini. Vodja pliberškega lovskega okoliša, višji gozdar Janshek, je vse navzoče lepo pozdravil, med njimi tudi lovskega mojstra za velikovski okraj.

Iz poročila lovskega vodje je bilo posneti zanimive številke o odstrelih v preteklem letu, kakor tudi o stanju divjadi ter nadaljnjih koristnih lovske načrtih. Povedal je da so v minulem lovske letu postrelili 76 odstotkov za odstrel dovoljene srnjadi ter 43 odstotkov gamsov. V mnogih primerih so bili odstrel v nasprotju z odstrelnimi pravili ter so jih tudi temu primerno ocenili.

V lovske revirjih pliberškega okoliša so odstrelili v minulem lovske letu 262 komadov srnjadi in 28 gamsov. V globaškem lovske revirju je podjeten lovec ustrelil tudi težkega divjega prašiča, ki si je bržkone iz kočevskih gozdov zašel v koroške gozdove ter ga je tu končala smrtonosna lovčeva krogla. Po dogodku so ob primeri priložnosti priredili v Glogasnici tudi družabno pojedino, to se pravi, z divjim prašičem so se gostili z prav domačo gostijo.

poti in prisostvovala pogrebnim svečanostim. Na svežo gomilo je položil venec tudi njegov sin, ki je v državni službi na Dunaju. Venec je bil opremljen s trakom s slovenskim napisom, kar priča, da je pokojni oče v pravi narodni zavesti vzgajal tudi svoje otroke. Žalujemo svojim izrekamo naše srčno sožalje, pokojnega Jurjevca pa bomo ohranili v trajnem lepem spominu.

OBJAVA

Danes bo v času od 13. do 17. ure na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu „Dan staršev“. Starši naših dijakov imajo priložnost, da se o učnih uspehih svojih otrok porazgovorijo z vsemi profesorji. Sprejemni izpiti za prvi razred in po potrebi tudi za višje razrede bodo v soboto, dne 9. julija 1960, to je prvi dan velikih počitnic.

Ravnateljstvo

Deželni glavar k Dnevu gozda

V nedeljo, 24. t. m., bomo v naši državi praznovali Dan gozda, ki bo posvečen tudi živemu zakladu naše domovine. Na Dan gozda smo na kratko opozorili že v prejšnji številki našega lista, danes pa prinašamo v posnetku oklic, ki ga je k temu dnevu izdal naš deželni glavar Wedenig, ki je naslednje vsebine:

Dne 24. aprila bomo slovesno praznovali Dan gozda pod geslom: „Avstrija zeleni otok Evrope“. S tem bomo opozorili na veliki pomen, ki ga zavzema gozd v gospodarskem in biološkem pomenu v naši državi.

Gozd predstavlja eno največjih področij avstrijskega gospodarstva. Gozd doprinaša v največji meri k zaposlitvi delovnih sil ter je z lesom in lesnimi izdelki najpomembnejši faktor v aktivni postavki naše izvozne bilance.

S tem pa vloga gozda za korist skupnosti še ni izčrpana. Delovanje gozda je merodajno za zaščito klime, vodnih razmer in zemeljskega oblikovanja. Ne nazadnje je gozd kot zelene pljučice vir za zdravje in okrevanje prebivalstva.

Gozd je prav tako tudi velikega pomena za tujski promet. Naša z gozdovi obdarjena dežela ima prav poseben vzrok, da praznuje Dan gozda v častni obliki. Po statističnih ugotovitvah je na Koroškem 51 odstotkov zemeljske površine, kjer se razprostirajo gozdovi.

Zadnja desetletja pa so na žalost tudi gozdu, ki daje naši deželi, bogati na jezere in gorah, poseben značilen pečat, prizadeli občutne rane. Prekomerno so ga sekali ter je količina sečnje previsoka tudi še danes.

Dan gozda, pravi deželni glavar, naj bi bil za vse prebivalstvo pobuda, da se spomni ključne vloge gozda za naše skupno življenje. V prvi vrsti in predvsem je treba mladini predočiti pomen gozda. V tednu po Veliki noči opozarjajo učitelji pri učnih urah na vseh šolah na živi zaklad, ki ga domovina poseduje v gozdu.

Deželni glavar poziva ob Dnevu gozda učitelje, gozdne posestnike, gozdarske strokovnjake in delavce ter hkrati vse prebivalstvo v mestih in na deželi: Pomagajte vsi, da čuvamo gozd, ga gojimo in množimo!

Literarni večer tudi pri koroških slovenskih akademikih na Dunaju

Kot že znano, je imelo slovensko prebivalstvo na Koroškem priliko seznaniti se z najbolj popularnimi pisatelji in pesniki nove dobe v Sloveniji. V času od 19. 3. do 24. 3. so gostje iz Slovenije obiskali mnogo krajev in dali pri tem ljudem vpogled v današnje pripovedništvo ter pesništvo slovenskega ljudstva.

Ob koncu literarnega tedna je na prošnjo Kluba koroških slovenskih akademikov na Dunaju SPZ posredovala obisk pesnika Kajetana Koviča v našem klubu. Pred polnoštevilno zbranim krožkom slovenskih akademikov je tov. Kovič prebral najprej obširen referat pisatelja tov. Mejaka o razvoju in bogati proizvodnji sodobne slovenske književnosti, pregled, ki je bralcem našega lista že znan. Večer je bil tudi za akademike poučno in lepo doživetje in so prebrane odlomke iz literarnih del v prozi ter poeziji sprejemali z velikim užitkom in navdušenjem.

KOLENDAR

Petek, 22. april: Soter
Sobota, 23. april: Vojteh
Nedelja, 24. april: Jurij
Ponedeljek, 25. april: Marko
Torek, 26. april: Klet
Sreda, 27. april: Cito
Četrtek, 28. april: Pavel

Ob nedeljah izide „New York Times“ na 400, 450, 500, ob izrednih priložnostih, na primer pred božičnimi prazniki, pa celo na 600 straneh. 6. decembra preteklega leta je „New York Times“ izšel na 618 straneh. Prava gora branja.

Za nas, ki smo navajeni na evropske mere, se zdi to nekaj nemogočega. — Posamezni evropski tedniki izidejo v obilnejših izdajah, toda le redko, ob izrednih priložnostih. „New York Times“ pa izide vsak dan na najmanj

In vso to velikansko količino „materiala“ mora 300 urednikov v uredništvu lista „prežvečiti“: skrajšati, redigirati in kakor koli obdelati za stavnico. Pri tem pa tej množici urednikov pomaga še vrsta strokovnjakov za posamezne rubrike, da bi se v tej množici materiala uredniki drug drugega ne ponavljali, da bi ne prišlo do duplikatov, da bi pač „New York Times“ naslednjega dne svojih 620 tisoč bralcev ne presenetil s kako „časopisno raco“ ali kako podobno neprijetnostjo.

Ena številka „New York Times“ za štiri debele knjige

Družina tega velikega ameriškega časopisa šteje nad 5000 oseb, med katerimi je nad 900 novinarjev, ki veljajo za najboljše v ZDA

60 straneh. Ta absurdnost postane še večja če pomislimo na odmerjen čas, ki ga ima povprečni Amerikanec za svoje zasebno življenje, saj se mu vedno mudi, še za pošten obed nima časa in se zdi kot bi živel na obroke. „New York Times“ je star list. „Rodil“ se je 1851. leta, torej skoro pred 110 leti. Njegova „družina“, kot včasih familiarno pravijo, šteje — 5100 oseb. Nad 3000 ljudi dela v tiskarni ali pri „tehnični službi“, kot pravijo. Sem so namreč vštetih ročni stavci in listopisniki, sem sodijo telefonisti, radiotelegrafisti, kurirji in ostalo pomožno osebje. Uprava tega časopisa šteje 120 oseb, vendar se ne štejejo sem tudi nabiralci oglasov in administrativno pomožno osebje. Najmanj je dejansko uredniškega kadra. Ta „produktivna“ sekcija „velike družine“ šteje 900 novinarjev, dopisnikov in urednikov, katerim pa je treba pristeti še vrsto sodelavcev-strokovnjakov za posamezna znanstvena področja. — Samo v Washingtonu ima „New York Times“ redakcijo 25 dopisnikov, ki pa so najboljše dopisniki, kar jih premorejo ZDA. Po drugih središčih ZDA ima „New York Times“ še 60 novinarjev, drugod pa še 400 dopisnikov, ki so raztreseni po manjših središčih ZDA in po svetu nasploh. — Tej množici ljudi je treba dodati še 19 agencij, ki listu posredujejo vesti vseh mogočih svetovnih agencij. Tako da pride na dan iz vseh teh virov poročil, dopisov in novic za milijon besed, kar bi bilo približno toliko, kot znašajo štirje veliki romani vrste „V vrtincu“.

Pomlad

Sneg za to leto slovo je že vzel,
spravil je starček svoj čamar vesel;
tička vesela
š parne zletela:
„Nis' me še, mrzcek ti, vzeli“

Češnja vsa bela tam v bregu stoji,
gleda na breskev, ki v vrtu cveti.
Vsa pomlajena,
vsa razcvetena,
men' se veselo smeji.

V. Orožen — Ljudska

Kje ste, Lamutovi?

Anton Ingolič

„Že nekajkrat sem letel nad tem mestom. Vselej sem mislil na vas. Vaš naslov sem vzela s seboj, ko smo šli iz Amerike; nič ne vem, kaj se ti lahko pripeti. Lahko bi vam bil postal pozdrav. Pa je bolje, da ne, te pozdrave smo spuščali na nemška mesta.“ Še kar dalje je praznil kozarce. Z lic mu je trudnost vidno izginila, že se je prostodušno smejal in zgovorno pripovedoval. „Pred tednom je zadelo naš bombnik. Upali smo, da bomo dosegli otok, a ni šlo. Dva sva se rešila s padalom, prvi pilot pa je treščil z letalom na tla. Imel sem srečo.“ Spet je segel po kozarcu in ga zvrnil v duško. „To je torej francosko vino? Menil sem, da je boljše, ko toliko govorijo in pišejo o njem.“ „Najboljše gre v Nemčijo,“ sem pojasnil. „Mati je zavzeto gledala Amerikanca. Vsega, kar je govoril, ni razumela, tudi jaz ne, kajti neznane angleške besede je mešal med slovenske besede pa izgovarjal čudno, nenavadno; sploh je govoril, kot bi imel v ustih na vsaki strani cmok, ki ga ne more ali noče pogoltniti.“ „Ne bo šlo dolgo,“ je rekel samo meni,

Sicer pa se tudi temu časopisu kljub armadi 5100 ljudi, ki pri njem sodeluje, vrine včasih kak večji ali manjši „tiskarski škrt“, kar je pač za vsak list malone neizbežno.

Sicer pa se ob tem ponovno vprašujemo, čemu toliko strani?

Običajna delovna izdaja šteje „le“ nekaj nad 60 strani, in so le nedeljske ali praznične številke tako velike. Razen tega pa sta na teh 60 straneh tudi okoli dve tretjini strani reklame. Potemtakem je zares lepo za novinarje „New York Timesa“, kajti 900 novinarjev zmora pri tolikih tehničnih sredstvih posvetiti svojemu delu dovolj časa in skrbnosti. Bralce pa najde v njem vsega in v izobilju.

Sedaj pa si bomo ogledali raje eno nedeljskih izdaj. Vzemimo na primer številko „New York Timesa“ od 17. januarja. Ta je razdeljena na 11 delov. Prvi del s 108 stranmi pri naša dnevne vesti in novice. Drugi del, ki šteje 48 strani, je posvečen gledališču, kinu, glasbi, televiziji, radiu, filateliji in še vrsti drugih tovrstnih rubrik, v tretjem delu, ki šteje 28 strani, bo gospodarstvenik in finančnik našel vse, kar ga zanima. V četrti del, ki šteje 12 strani, je uredništvo skrčilo pregled najvažnejših dogodkov tedna in še nekaj komentarjev k temu. Športniki bodo našli svojo snov na 14 straneh petega dela te nedeljske izdaje. Medtem ko je šesti del te nedeljske izdaje že samostojna revija „New York Times Magazine“, ki je običajna naša, rekli bi evropska ilustrirana revija v obsegu 88 strani in katero ocenjujejo kot najboljšo tovrstno ameriško revijo nasploh. Tudi sedmi del te nedeljske izdaje je samostojna revija, ki nosi naslov „New York Times Book Review“. To je pravzaprav knjižna priloga dnevnika, ki v enem letu prikaže bralcem v krajših ali daljših recenzijah okoli 2500 novih izdaj, z ustreznimi literarnimi članki in esejji. Osmi del, ki šteje „komaj“ 28 strani, je posvečen nepremičninam, to se pravi prodaji ali nakupu zemljišč, hiš ter problematiki arhitekture, dekoracije in podobnemu. V naslednjih 32 straneh je reklama. Zadnja dva dela, 10. in 11. pa sta dve prilogi: Prva, ki šteje 16 strani, že ni več del „New York Timesa“, pač pa jo uredništvo pripravi na račun ustanove „National Urban League“, ki se bori za enakopravnost državljanov pred zakonom, medtem ko je 20 strani druge priloge uredništvo pripravilo ob 50.

potem pa nadaljeval svojo pripoved; padel je na pusta polja, kjer je prebil noč; zgodaj zjutraj je na slepo srečo stopil v prvo hišo. Gospodinja, ljubezniva ženska, se ga je najprej ustrašila, potem pa le sprejela. Razložila mu je, kje je, mu dala obleko in ga skrila. Moža ima v ujetništvu. Škoda, da ni smel ostati pri njej. Francozinje so gotovo slajše ko tole vino. Vojak je in mora poiskati zvezo. Tako je prišel k nam, da ga spravimo med ilegalne borce, v nemško ujetništvo ne sme in ne mara.

Pozno v noč smo se pogovarjali, najprej vsi trije v kuhinji, potem samo midva v sobi. „Kaj pa druga fronta?“ sem ga vprašal, ko sva legla.

„Se vam tako mudi?“ se je zasmel. „Nam se ne, vendar jo bomo odprli, kdaj in kje pa seveda mi navadni vojaki ne vemo.“

„Kako je v Nemčiji?“ „Podiramo jim hiše in hišice, tovarne in delavnice. Tu in tam seveda tudi koga zakoplje pod ruševinami. Kaj hočemo? Ni vojne brez ranjencev in mrtvecev.“

Vse je bilo zanj igračkanje: vojna, bombardiranje, druga fronta, Hitler in z njim vred vsi Nemci. Bil je pomožni pilot, napravil je že čez trideset poletov v Nemčijo, med njimi štiri nad sam Berlin; že dvakrat so mu bombnik tako preresetali, da je komajda dosegel najbližje zavezniško letališče. Tudi ranjen je že bil, v desno nogo. Ko sem odhajal zjutraj na delo, je spal,

Nenavadna imena

Pred nedavnim je neki bristolski časopis odkril, da živi v Bristolu industrijalec, ki se piše O; ni dvoma, da bi si krajšega imena ne mogel najti. Čudna imena in čudni priimki pa niso ravno tako redki. V ameriškem mestu Sattlu živi meščan, ki se piše Ten Million (Deset milijonov), nekoliko bolj skromen pa je meščan iz Darlingtona, ki se piše Eighten (osemnajst).

Med najbolj pogostimi in navadnimi priimki v Ameriki je Smith, zato je neki Smith odločil, naj se njegov sin od drugih nekoliko razlikuje. Dal mu je ime ³/₈ (pet osmin). Čudnih imen in priimkov ni moč najti le v Ameriki in Angliji. V začetku 19. stoletja je živela v Franciji družina, ki se je pisala „1792“. V tej družini so se rodili štirje otroci; prvi se je pisal Januar 1792, drugi Februar 1792, nato Marec 1792 in April 1792.

Priimek Durant je v Franciji prav tako pogosten kakor Smith v Ameriki in Angliji. In brez dvoma je treba v tem iskati vzrok, da je dal profesor glasbe Alfons Durant svojim otrokom takšna imena: Do, Re, Mi, Fa, Sul, La, Si. Otrok, ki se je rodil nato, je položaj nekoliko zamotal, vendar se je oče znašel in mu dal ime — Oktava.

Takšna imena zakoni dandanes zabranjujejo.

Doktor Geighwood iz Chicaga, ki je umrl leta 1939, je bil vse življenje prepričan, da je edini človek, ki nima imena. Ko se je rodil, se starši niso mogli odločiti za ime, pa so zato sklenili, naj si ga pozneje sam izbere, vendar si ga nikdar ni izbral. Leta 1820 pa je umrl v Franciji človek, ki ni imel niti imena niti priimka. Bil je sin grofa Joinya. Oče mu ni hotel dati imena samo zato, da bi ga ne bilo treba registrirati pri državnih oblasteh in bi ostal tako vse življenje svoboden človek.

razstavi motornih čolnov, kar je plačala neka družba kot svoj delež k tej razstavi.

Seveda dobi ameriški bralce vse to velikansko branje za 25 centov.

Sama naklada — 620.000 izvodov — bi tolikšnega branja ne mogla kriti, toda ne sme mo pozabiti, da posamezne priloge plačajo razne družbe, poleg tega pa je glavni vir tega dnevnika — reklama. Če je časopis „New York Times“ še pred 60 leti skoraj usahnil, je danes eden najresnejših časopisov ZDA in kot tak upoštevan. Z druge strani pa si more privoščiti tudi številke na 618 straneh, tako da kroži o njem še vedno aktualna domisljica, da je pred leti nekemu Američanu, ki je letal na svojem športnem letalu, padel en izvod tega časopisa iz rok in ubil na paši vola.

(Po Primorskem dnevniku)

Pesem svitanica

Zbežite sence, vzidi čisti dan!
Kdor si po tihih gozdih zakopan,
komur zgubljeni prah v vesoljstvu plava,
kdor v ječah padel si od črnih ran,
glej, iz noči življenje vzplapolava.

Kdor si koval iz muke srečni čas,
ko so plameni siknili nad vas,
kdor si snetje pogumno izžgal povsodi,
oplakni v vroči luči svoj obraz,
po zemlji naj visoka pesem hodi.

Naj svobodo ljudi, naj čast, poštenje,
naj radostne pravice žuborenje
privablja iz temin požjoča dlan:
kar je velikega, rodi trpljenje,
zbežite sence, vzidi čisti dan!

Cene Vipotnik

Kot da je doma v hiši, ki jo je njegov oče pred dvema letoma le kupil in si v njej uredil pekarno. Še pred delom sem poiskal Minjoza in mu povedal, kdo je pri meni.

„Sijajno!“ se je razveselil. „Naj ga pošljem dalje, po dogovorjeni poti?“

„Počakaj, bom povprašal! Amerikanec je, ne vem, če bo šel po isti poti kot Rusi.“

Popoldne je nama z materjo pripovedoval zgodbe od doma. Zdaj, ko imajo svojo hišo, v Evropi in drugod po svetu pa divja vojna, jim pekarna dobro nese. Škoda, da je pred dvema letoma umrla mati. Bila je zelo skrbna, posebno v času krize je trdo delala: kuhala, gospodinjila in še prala za druge. Tudi oče je garač. Še zdaj, čeprav mu ne bi bilo več treba. Tudi George je v vojski. Tolče se z Japonci nekje na drugi zemeljski polobli. Oeorge je šele veseljak! Mati je večkrat rekla, da bi moral biti godec in ne šofer. Ko vozi, se ti zdi, da tudi njegov avto poje. Anny se je hotela omožiti, a so ji potegnili ženina v vojsko. Ženin je Amerikanec, kakor jih je večinoma: rodil se je nekje v Evropi, menda na Poljskem, in prišel s starši v novi svet; oče je bil najprej navaden delavec, potem je delal v železarni in nazadnje odprl branjarijo, sin pa je razširil branjarijo v trgovino. Ko bo prišel iz vojske, se bosta vzela. Seveda, če bo prišel, kajti trgovci so največji nerodneži in butci. On, John, se je tudi hotel oženiti, s pristno Američanko, s

Tega še ne veste . . .

● Najstarejši zemljevid — kar se jih je ohranilo do danes, imajo v Britanskem muzeju v Londonu. Ta „zemljevid“ je na videz za sedanje pojme resda malce nenavaden — na žgani glinasti opeki je narisan načrt neke pokrajine — toda to ni posebno čudno: strokovnjaki menijo, da ga je narisala roka neznanega „geografa“ 2400 let pred našim štetjem. Našli so ga v Mezopotamiji, kjer sta bili v starem veku Asirska in Babilonska država.

● Največja peščena pokrajina v Evropi je znana Deliblatska peščara v Južnem delu Banata blizu Zrenjanina. Površina te pokrajine meri okoli 300 kvadratnih kilometrov in tu ležijo ogromne količine peska. Pusti del Deliblatske peščare je okoli 70 do 90 metrov višji od druge okolice in raziskovalna vrtnja so pokazala, da leži tu do 200 m globine sam pesek in prod.

● Tudi Eskimi imajo časopis v svojem jeziku, in to samo enega. Njihov list „Alvagoluitit“ izhaja na Grönlandu in ima smešno majhno naklado: tiskajo ga samo v 600 izvodih!

● Stenografija je star izum in mnogi zapiski pričajo, da so jo poznali že — stari Rimljani! Za gotovo vemo, da so dobesedno zapisani nekateri govori Marka Tulija Cicera, velikega rimskega govornika, pisatelja in državnika, ki je živel v prvem stoletju pred našo dobo; ti govori so danes branje pri pouku latinščine na klasičnih gimnazijah. Za časa starih Rimljanov je stenografija iznašel osvobodjeni suženj Tiron, ki je s svojimi znaki za hitropis zapisoval Cicerove govore.

takšno, katere starši so se rodili v Ameriki. Nasproti njihovi hiši imajo gostilno. Mary streže gostom, kako leto je starejša od nje, Johna, vendar to ne bi bilo nič, ni pa za gostilno, preresna je, tudi za pekarno ni, ne zna se šaliti; John se je pošalil z njo in je takoj vzela zares. Kar prav mu je bilo, da je Amerika stopila v vojno in so ga vpoklicali. Med tem časom je videl dosti žena, ej, drugačnih, kot je puščobna Mary! Zakaj si ne bi pripeljal domov kakšne Evropejke?

Tako je šlo ves popoldan, jaz pa sem razmišljal, kako ga bom spravil na varno, in kaj naj rečem, če nenadoma vstopi francoski orožnik ali nemški policist. Jurčku in Mihcu znano povedali, kdo je nenavadni dolgin, lahko bi se jima zareklo, čeprav sta vedela, da morata molčati o vsem, kar smo pri nas govorili in kar se je pri nas dogajalo; Amonu pa sem seveda zaupal, da je nenavadni gost, tudi Veroniki, ki je prišla zvečer na obisk.

John, ki ga je že nekoliko imel — ves dan ni delal drugega kot jedel in se počasi zalival — se je takoj ogrel zanojo.

Tudi Slovenka? Tu imate torej pravo kolonijo. Kot pri nas v Clevelandu. Pri nas je vsak četrti meščan Slovenec, vsaj po rodu; imamo slovenske gostilne, krojače, mizarje in druge obrtnike, trgovce in celo bankirje. No, tu ste rudarji. Lepo, lepo. In kar v isti hiši. Že omožena? Škoda. Če ne bi bila omožena ali če bi bila vdova, bi jo odpe-

Učimo otroka skromnosti

Skromnost je pozitivna lastnost, ki ne sme manjkati v značaju človekove osebnosti. Če jo negujemo že od zgodnjih let, se bo razvila v trajno lastnost in močno komponento mladega človeka. Osebnosti z močnim duševnim doživljanjem so v resnici enostavni in neposredni ljudje. To pa je tudi eden od pogojev za srečno osebno življenje.

Navadno govorimo, da je skromnost vrлина, da pa povsem ne ustreza sodobnemu človeku. Nekateri namreč mislijo, da je za sodobno življenje treba usposobiti navebnosti, ki se hitro „znajdejo“, kar pa čisto pomeni, da so tudi brezobzirne. Pri tem pa ne mislimo, da bi skromen človek moral biti dobrodušen počasi, ki bi se le počasi znašel v določenem položaju. Skromen človek ni tisti, ki licerno skriva svoje dobre strani, marveč tak, ki rad pomaga svojim tovarišem, prijateljem in sodelavcem, skratka vsem ljudem, s katerimi v vsakdanjem življenju prihaja v kontakt.

Če torej menimo, da je skromnost lepa lastnost človekove osebnosti, potem jo moramo v družini negovati in jo pri otrocih razvijati že od rane mladosti. Starši, ki bi otrok ne navajali na skromnost že v najnežnejši dobi, bodo sicer doživeli, da ne bodo mogli zadovoljevati njihovih nezajezljivih zahtev; za okolico pa taki otroci lahko postanejo pravi tirani.

Često slišimo potožbe staršev, kako njihovi otroci v svojih zahtevah „ne poznajo meja“. Ker so od malega bili navajeni, da je bilo ugodeno vsaki njihovih želji, so v poznejših letih postali s svojo brezobzirnostjo za družino pravi problem. Kjer otrokom stalno popuščajo in zadovoljujejo njihove neskrupne zahteve, se to kmalu čuti tudi pri družinskem proračunu. Šele tedaj starši skušajo strezniti otroke ter jim prikazati svoje materialne težave. Toda otroci teh težav vedno ne razumejo ali pa jih nočejo razumeti, ker so njihove navade, ko se jim je vedno ugodilo, postale močnejše. V strahu, da ne bi bil otrok prikrajšan, mu starši v svoji nemoči zopet popuščajo.

Da ne bi prihajalo do nepotrebnih in bolnih konfliktov zaradi negativnih navad pri otrocih — v našem primeru zaradi neskrupnosti, morajo starši pravočasno poskrbeti, da take škodljive navade po njihovi lastni krivdi ne nastajajo.

Res ni lahko otroku odbiti tisto, kar mu lahko nudimo in kar si sam želi. Toda prav tako je nevarno izpolniti vsako otrokovo željo, in to za vsako ceno. V tem primeru ni možno dati ali se držati kakršnega koli recepta, kdaj, kako in v koliki meri naj izpolnimo otrokovo željo. Vzgoja k skromnosti mora biti sestavni del naših vzgojnih prizadevanj. Ne bi bilo pravilno, da bi na primer otroku kupili igračko samo zato, ker jo je dobil tudi njegov tovariš, ali zato, ker mu je ugajala, ko jo je videl v izložbi. Vzgojno bomo vplivali na otroka, če bomo izpolnili njegovo željo v obliki darila, ki naj bo nagrada za lepo vedenje, za pridno učenje, za pomoč, ki jo otrok nudi materi in ostalim družinskim članom pri raznih domačih opravilih. Če to pravilno delamo, bo take vrste nagajevanje lah-

ko močan vzgojni motiv za oblikovanje otrokovih delovnih navad in izpolnjevanje njegovih osnovnih dolžnosti.

V otroku samem se mora ustvarjati in rasti zavest o odnosu med izpolnjevanjem dolžnosti in nagrajevanjem, ali kot to tudi imenujemo, odnos med pravicami in dolžnostmi. Zato bo počasi sam začel svoje želje in zahteve vsklajevati z možnostmi, to pa z drugimi besedami pomeni, da se bo pri otroku začela oblikovati pozitivna, potrebna lastnost — skromnost.

Pa ne samo v družini, tudi izven družinskega kroga se mora otrok skromno vesti in ne biti zahteven — naj bo v družbi svojih tovarišev, pri igri, v šoli, do svojih učiteljev, do vseh starejših v družbi. Mnogi otroci žele biti vedno v središču pozornosti, povsod hočejo biti prvi in imeti glavno besedo. Taki otroci med svojimi vrstniki navadno niso priljubljeni, ker hočejo samo sebe uveljavljati. V šoli se vedno rinejo v ospredje in s svojim pretiranim uveljavljanjem postajajo neprijetni ne samo svojim sošolcem, marveč tudi učiteljem, čeprav so lahko tudi odlični učenci. Nasprotno pa so skromni otroci, če so tudi

dobri dijaki, v razredu vedno priljubljeni in uživajo pri vseh sošolcih velik ugled.

V otroškem kolektivu lahko zelo negativno vpliva otrok, ki se pretirano oblači ali celo lipša. To ni redko primer zlasti pri dekletih. S tem seveda ne mislim, da otrok ne sme biti lepo oblečen. Velika razlika pa je, če se otrok pri oblačenju hoče zavestno razlikovati od drugih otrok, kar nujno vpliva tudi na njegovo vedenje in odnos do sovrstnikov. Starši pri tem s svojo pretirano ljubeznijo otroka sami navajajo na tak odnos in se ne zavedajo, da s takim ravnanjem hote ali nehote otroku otežkočajo pravilno sožitje z vrstniki in prirodno vraščanje v otroški kolektiv. O tem bi starši morali večkrat razmišljati in otroke varovati pred različnimi „specialnimi“ darili, obleko „po zadnji modi“ in sličnimi stvarmi, ki ne samo da zbujajo zavist do lastnika, marveč čisto tudi sovraštvo njegovih tovarišev.

Dogaja se, žal, čisto, da so tudi starši sami nagnjeni k neskrupnosti, na katero navajajo tudi svoje otroke ter jih uče, da se morajo „znajti za vsako ceno“, pa četudi na nepošten način ali v škodo svojega tovariša. Otroka moramo že od malih nog navajati na to, da bo znal ceniti pa naj bo to materino delo, ki

mu omogoča, da ima vse, kar potrebuje za svoje življenje, za uspešen napredek v šoli, naj bo to njegovo lastno delo, s katerim prispeva tudi sam za svoje udobje, ali marljivo učenje, ki mu omogoča uspeh v šoli, da bo znal ceniti tudi delo in trud svojega učitelja in ostalih delovnih ljudi. V njem mora rasti zavest, da ne more živeti na račun in od dela drugega ali pa celo v škodo drugega. Spoznava naj v okviru svojega doraščanja, da je dolžan tudi sam prispevati k svojemu udobju in napredku — in še več, da je dolžan pomagati na najrazličnejše načine tudi svojim tovarišem. Tako ne bo postal neskrupen sebičnež, marveč požrtvovalen tovariš svojega kolektiva.

Vzdrževanje preprog

Novo preprogo pustimo nekaj tednov po nakupu pri miru. Vsak dan jo le pometemo z metlico ali obrišemo z vlažno, toda zelo dobro ožeto krpo, in to v smeri kot tečejo niti. Pozneje jo lahko čistimo s sesalnikom. Uporabljamo le gladek nastavek, nikoli krtače.

V smeri vlaken oziroma niti vlecimo nas'avek počasi, v nasprotni smeri pa hitro. Kolikokrat naj preprogo očistimo s sesalnikom, je težko določiti. To je odvisno od tega, v kakšnem prostoru je preproga. V manj obljudenem bo čiščenje redkejšo. Vsekakor pa prah in pesek ter druga umazanija preprogi bolj škodujejo kot čiščenje s sesalnikom.

Kljub sesalniku je priporočljivo preprogo enkrat ali dvakrat letno izprašiti s stepalnikom. Preproge obesimo z narobno stranjo navzven in jih stepemo z elastičnim stepalnikom. Udarci ne smejo biti premočni. Preprogo obrnemo in jo skrtačimo v smeri, kot tečejo niti.

Včasih moramo preprogo osvežiti tudi z vlažnim čiščenjem. Naredimo peno iz dobrega detergenta in jo z gobo iz penaste gume namažemo po omenjenem kosu preproge, ki ga zdrgnemo, nato pa peno poberemo in očiščeni del posušimo s suho krpo. Mazati in drgniti z gobo in krpo vedno v smeri, kot tečejo niti. Zelo moramo ludi paziti, da pri takem čiščenju preproge ne zmočimo. Pri preprogah, ki so slabše kvalitete, namreč lahko razmočimo apreturo, ki veže niti, zaradi česar bi se zelo zmanjšala trpežnost.

Preprog ne prepogibamo, temveč jih vedno le zvijemo, da ne poškodujemo apreture.

Vsak morebitni madež moramo takoj odstraniti iz preproge. Ako preprogo po nesreči polijemo, poberemo nebarvno tekočino z nje s suho krpo nazadnje pa še s pivnikom. Mastne madeže potresemo s krompirjevo moko. Vsa kupljena sredstva za čiščenje madežev preizkusimo na robu ali na resah, če so neškodljiva za barvo. Pri madežih, ki jih ne moremo odpraviti s preprostimi sredstvi, nikakor ne segajmo po ostrejših pripomočkih. Poiščimo raje pomoč pri strokovnjakih. Isto velja za druge okvare.

Jedilnik za pet oseb

Porova juha

5 dkg masti, 1 korenček, malo zelene, 15 dkg pora, žlica moke ali 1 krompir, ¼ l mleka, paradižnikova mezza, poper, sol.

Na vroči masli prepražimo dobro očiščeno in na kličke zrezano korenje, na liste zrezano zeleno, na rezance zrezan por, zalijemo z malo vroče vode in dušimo. Ko je zelenjava na pol zmešana, jo posujemo z moko ter zalijemo s potrebno količino vode. Na koncu pridamo še paradižnikovo mezzo ter popramo (moko lahko nadomestimo z nastrganim krompirjem).

Vrancična rižota

10 dkg masti, 1 čebula, 1 vranica, 40 dkg riža, paradižnikova mezza, poper, sol.

Na vroči masli svelto prepražimo drobno sesekljano čebulo, dodamo prebran in obrisan riž ter ga mešamo taliko časa, da ostekleni. Nato pridamo nastrgano vranico, paradižnikovo mezzo, popramo, solimo in zalijemo z dvakratno količino vode, ki naj bo vrela (1 l riža: 2 l vode), zmešamo, prevremo, nato pa postavimo rižoto v pečico, kjer naj se duši 20 minut. Rižoto dekoriramo z zelenim peteršiljem in surovim korenjem.

Regrat

40 dkg regrata, ¼ del olja, kis, sol, česen.

Regrat preberemo, dobro operemo v veliki količini vode, odcedimo, dodamo drobno sesekljano česen ter ga zabelimo z oljem in kisom, solimo ter zmešamo. Dekoriramo ga s trdo kuhanimi jajci.

Sirove pogačice

Testo: ½ kg moke, 2,5 dkg kvasa, 2 rumenjaka, žcep soli, limonina lupinica, 7 dkg sladkorja, 7 dkg margarine, ¼ l mleka.

Nadev: 5 dkg masla, 10 dkg sladkorja, 2 jajci, 30 dkg skute, limonina lupinica, 5 dkg rozin.

Testo: presejani in mlačni moki prilijemo vzhajni kvas, ki ga napravimo iz malo mleka, žlica moke, žličke sladkorja in zdrobljenega kvasa in ga dobro zmešamo med moko. Znova napravimo jamico, vanjo zlijemo mlačno mleko, v katerem smo stopili maščobo, sladkor, dišave in sol. Dobro premešamo, po potrebi dodaj-

mo še mlačnega mleka in stepemo srednje trdo kvašeno testo. Ko testo naraste (na toplem za enkratno količino, ga na dobro pomokanem prlu razvaljamo za prst debelo. Z majhnim kozarcem (ki naj ima oster rob) oblikujemo kroge, ki jih po vsej površini namažemo z nadevom. Nato damo pogačice še enkrat vzhajati. Vzhajane damo v pečico in na pol pečene pomožemo z razmešanim jajcem (s čimer dobimo lepo rumeno barvo) ter jih do konca spečemo v srednje vroči pečici.

Nadev: penasto umešanemu maslu dodamo sladkor in rumenjake ter umešavamo taliko časa, da dobimo naraslo penasto maso. Pridamo prelačeno skuto, prebrane, oprane in obrisane rozine; limonino lupinico, trd sneg beljakov (vzamemo še beljake, ki so ostali pri testu), rahlo zmešamo ter namažemo po pogačicah.

NASVETI

Umazane dežnike očistimo šele potem, ko so se posušili. Če umazanije ne moremo izkrtati, se je lotimo z volneno krpo, namočeno v raztopini vode s kisom.

Steklenice za mleko očistimo takoj potem, ko smo jih izpraznile, s hladno vodo. Po nekaj urah ali naslednji dan jih je mnogo težje očistiti.

Vodo, v kateri smo kuhale sočivje, zmeraj uporabimo za juhe ali omake, ker le-ta vsebuje mnogo rudninskih snovi in vitaminov.

Dobro mleko je rumenkastobelo, ne pa modrikasto. Če ga kapnemo kapljico na prst, se ne sme takoj razteči; v vodi se kaplja čistega mleka takoj potopi.

ljal s seboj v Ameriko. Po končani vojni, seveda.

Tudi Veronika ni odtrgala oči od njega.

Nezaslišano, iz Amerike! In že večkrat je letel nad Mensom? Z bombami vred? To mora biti nevarno.

Prav nič! Že kot deček je sanjal o pilotiranju. Pa je moral v očetovi pekarni mesiti testo, kuriti peč in pečiti kruh. To je delo za strahopetce. Na srečo je prišlo do vojne. Da, na srečo. Zaprtil je, naj ga dado med mehanike. Samo na poskušnjo so ga vzeli. Noč in dan se je učil. Pred petimi meseci je prvič poletel čez Rokavski zaliv. Kaj takega se še v Ameriki ne zgodi vsak dan. Hudič, da so zadeli prav njegov bombnik. Vendarle je imel srečo, do zdaj je sploh imel srečo. Verjame, da jo bo imel do konca. Kako tudi ne? Saj se tudi nesreči smeje. Kaj bi bilo, če bi se cemeril, ko je moral s padalom na hrbtu skočiti v črno noč in ni vedel, kam bo padel, kaj se bo zgodilo z njim? Tale lepa sosedica se gotovo tudi rada smeje, ne? Najbrž tudi poje. Slovenske pesmi so lepe. Bi zapela katero?

„S petjem boš moral nekoliko počakati, dragi bratranec,“ sem ga zavrnil nejevoljno.

Bolj in bolj me je jezilo, saj sta se pravzaprav pogovarjala samo še onadva. Ali Veronika sploh ve, da sem tudi jaz za mizo? In tale Amerikanec se sploh zaveda, da je v okupiranem francoskem mestu, kjer

mrgoli nemških policistov in gestapovcev? Vsak čas lahko zaropota na vrata in...

„Bom počakal,“ je John kramljal brezskrbno dalje, „če ima mlada gospa tako lep glas, kakor je čedna, jo bom naučil ameriških pesmi, tudi črnkih. Nekaj jih znam. George jih zna seveda mnogo več. Ni je pesmi, ki je George ne bi poznal.“

Skušal sem speljati pogovor na druge reči.

„Kakšno je razpoloženje na Angleškem?“

„Angleži so pustehi. Ne rečem, da ženske ne bi privolile, a pri tem se drže kot kisle kumare.“

Pošteno se ga je nalezal in še je gledal, ali bo mati postavila na mizo novo steklenico. Mati seveda ni skoparila. Njen nečak je bil in odposlanec naših rojakov od onstran velikega morja.

„Se Mohor spomni kaj na Strmec, bo prišel domov?“

„Včasih nam je oče na dolgo govoril o fistem bregu. Revščina je tam, samo češnje in hruške imate dobre pa zrak je baje takšen, da bi ga lahko mazal na kruh. Zadržna leta nas ni več dolgočasil s svojimi pripovedmi. Seveda še vedno misli na tisti žalostni breg, rad bi ga videl, a tam ne bi ostal, prav gotovo ne bi. Tudi mati ne bi, čeprav je še malo pred smrtjo prosila, naj jo odpeljemo domov. Tam, od koder je prišla mati, so vinogradi. Če bi še živela, bi

jo po vojni odpeljal v njen kraj. Z letalom. Naj se ga nagleda. Tudi jaz bi ga pravzaprav rad videl. Očetova revščina me ne zanima, materine vinograde pa bi si rad ogledal in pil vino tiste trte, ki jo je pomagala zasajati svojemu očetu, mojemu dedku. Ta je bil baje šele veseljak, večji kot midva oba z Georgom.“

V očeh mu je zagorelo. Pravzaprav ni napačen fant. Mati je lovila vsako njegovo besedo.

„Pred kratkim mi je oče pisal, naj si, preden se vrnem v Ameriko, na vsak način ogledam njegov in materin rojstni kraj. Tudi na dedkov, Lamutov, grob naj stopim. Seveda bo treba prej počakati konca vojne, potem bi najprej obiskal Pariz, nato očetov Strmec in materin Sladki vrh nekje na Dolenskem ali kako se že imenuje tista deželica. Vidite, teta, vidiš, bratranec, tako je z ameriški Lamuti! In vi, ljubezniva gospa, odkod ste in kako vam je ime?“

Veronika je zardela kot štirinajstletno dekletce.

„Veronika sem.“

„Veronika? Dolgo ime, a se lepo sliši. Veronika. Veronika. Kaj je vaš mož?“

„Rudarji smo vsi, kar nas je v tej hiši,“ sem odgovoril namesto Veronike.

„Rudarji! Kako le morete riti pod zemljo? Nak, nikoli! Še pek ne bom več. Oče naj ima svojo pekarno in po smrti naj jo preda, komur hoče, pri aviaciji ostanem,

seveda ne pri vojaški, šel bom za civilnega pilota.“

Končno je mati začela dremati, tudi Amonu so lezle veke na oči, čeprav se je na vso moč trudil, da ne bi zadremal.

„Spat bomo šli, z Amonom morava zgodaj na delo,“ sem rekel in se dvignil.

Vendar John ne bi bil utihnil, da se ni dvignila tudi Veronika. Ko je odhajala, ni hotela, da bi se srečali najini pogledi, Johnu pa je pustila, da ji je nekaj minut stiskal roke in ji govoril ljubeznivosti v angleščini, kajli pri slovenščini se mu je jezik preveč zapletal.

Še naslednji dan je ostal John pri nas. Bilo mu je kar prav. Dodobra se je sprijateljil ne samo z materjo, marveč tudi z Jurčkom in Mihcem, ki sem jima seveda moral povedati, kdo je in od kod je prišel.

„O tem niti besedice nikomur!“

„Nisem šolarček!“ me je Mihec zavrnil užaljeno.

„Nisem punčka!“ je rekel Jurček važno,

kakor da je že odrasel, čeprav smo šele nekaj dni pred Johnovim prihodom praznovali njegovo petletnico.

Ko sem Johnu tretji dan prinesel legitamacijo s sliko in z vsemi potrebnimi pečati in podpisi, ni več strpel v stanovanju.

„Pojdiva v mesto! Dovolj imam ječe!“

„Počakajva, da se znočim!“

(Nadaljevanje sledi)

Das Gerichtssprachengesetz in seiner praktischen Anwendung

Bis zum Inkrafttreten dieses Gesetzes hatte jeder slowenische Minderheitsangehörige das Recht auf Verwendung der slowenischen Sprache bei Gericht und zwar bei allen Bezirksgerichten und auch beim Landesgericht Klagenfurt. Tatsächlich fanden auch noch nach dem Jahre 1945 Prozesse in slowenischer Sprache vor dem Landesgericht Klagenfurt statt.

Durch das neue Gerichtssprachengesetz wird dieses Recht sowohl gebietsmässig als auch instanzmässig beschnitten. Das Gerichtssprachengesetz erlaubt die Verwendung der slowenischen Sprache nur noch in den drei Bezirksgerichten Bleiburg, Eisenkappel und Ferlach unmittelbar längs der Grenze gegen Jugoslawien, während diese in den übrigen Gerichtsbezirken mit slowenischer oder gemischter Bevölkerung verboten wird. Das bedeutet, dass selbst nach den Ergebnissen der amtlichen Volkszählung vom 1. Juli 1951, die wir keineswegs anerkennen, nur ca. 13.200 Angehörige der slowenischsprechenden Minderheit des im Art. 7 § 3 des Staatsvertrages verankerten Rechtes auf Gebrauch der slowenischen Sprache bei Gericht teilhaftig werden, ca. 28.000 im kompakten Siedlungsgebiet in Südkärnten autochthon lebende Minderheitsangehörige dieses Recht jedoch nicht in Anspruch nehmen dürfen.

Die Einschränkung des Rechtes der Verwendung der slowenischen Sprache nur auf das bezirksgerichtliche Verfahren bedeutet, dass man sich im Zivilverfahren der slowenischen Sprache nur bis zu einem Streitwert von S 8000 bedienen darf und dass der slowenische Minderheitsangehörige im Strafverfahren gerade dort der Wohltat der Verantwortung in der Muttersprache verlustig geht, wo es wegen des schwerwiegenden Verdachtes besonders wichtig wäre, nicht missverstanden zu werden.

Wohl deswegen hat schon der Staatsvertrag von Saint Germain für die Minderheitsangehörigen ausdrückliche Erleichterungen für den Gebrauch der Muttersprache bei Gericht vorgeschrieben.

Das Gerichtssprachengesetz aber bedeutet in der Richtung dieser wertmässigen Minderung der slowenischen Sprache eine ausgesprochene Diskriminierung und widerspricht durch diese Bestimmung offensichtlich dem Sinn und Zweck des Minderheitenschutzes.

Es zeigt weiters die grosse Gedankenlosigkeit, um nicht zu sagen, Rücksichtslosigkeit, mit der man bisher an die Verwirklichung des Art. 7 des Staatsvertrages herangetreten ist. Und dies trotz der vielen lauten Klagen und Beschwerden, die man wegen angeblich ähnlicher Diskriminierung der deutschen Sprache bei Gericht in Südtirol immer wieder vorbringt!

Doch dies noch nicht genug! Selbst bei den drei im Gesetz erwähnten Bezirksgerichten hat nämlich die slowenische Sprache keinen Amtscharakter, sondern ist zu einer blossen „Hilfssprache“ im wahrsten Sinne des Wortes degradiert. Nicht nur, dass nach dem Gesetz Dolmetscher genügen, kann man z. B. beim Bezirksgericht Ferlach die slowenische Sprache nur nach vorheriger Anmeldung oder langem Warten gebrauchen, da die dortigen Angestellten zum Teil zugesiedelte Fremde, die slowenische Sprache überhaupt nicht verstehen, andere aber diese nicht verstehen wollen, der Dolmetsch im Bedarfsfall aber erst herbeigeholt werden muss. Bei den Bezirksgerichten Bleiburg und Eisenkappel ist es nicht viel anders.

Auch anderen Schwierigkeiten begegnet man auf Schritt und Tritt. So müssen z. B. Verhandlungen mangels der slowenischen Sprache mächtiger Richter und Justizangestellter verlagert werden, sobald unvorhergesehenweise von einer Partei die Verhandlung in slowenischer Sprache beantragt wird. Und selbst Verhandlungen über Klagen, die in slowenischer Sprache eingebracht wurden, mussten schon verlagert werden, weil man sie nicht verstanden hat oder nicht rechtzeitig übersetzen lassen. Dass die unterliegende Partei die dadurch entstehenden Mehrkosten tragen muss, ist nicht nur ungerrecht, die Gefahr der eventuellen, oft nicht

gerade geringen Mehrkostentragung ist vielmehr dazu angetan, die Parteien von der Verwendung der slowenischen Sprache bei Gericht abzuhalten beziehungsweise abzuwenden, ganz abgesehen davon, dass jede Verhandlung in slowenischer Sprache durch die im Gesetz vorgeschriebene Doppelsprachigkeit, selbst wenn beide Parteien die Verhandlung in slowenischer Sprache beantragen, wegen der längeren Dauer an und für sich beträchtliche Mehrkosten verursacht.

Das heisst, dass man die Inanspruchnahme des im Art. 7 § 3 des Staatsvertrages verankerten Rechtes auf Verwendung der slowenischen Sprache auch noch bezahlen muss!

Wir wollen nicht behaupten, dass es sich in solchen Fällen, wie oben angeführt um Schikanen handelt, andererseits ist es bezeichnend, dass man jede slowenische Eingabe versteht, wenn man findet, dass man sie auf Grund der Bestimmungen oder auf Grund der Lücken im Gerichtssprachengesetz abweisen oder zurückweisen kann. So wurden z. B. vom Bezirksgericht Bleiburg Beglaubigungen in slowenischer Sprache abgelehnt, weil das Gesetz das Ausserstreifverfahren nicht ausdrücklich erwähnt, bei den Bezirksgerichten Rosegg und Klagenfurt aber Klagen in slowenischer Sprache „als zur Behandlung ungeeignet“ zurückgewiesen, da, wie es beispielsweise in einer Begründung heisst, „das Bezirksgericht Rosegg nicht zu den im Bundesgesetz vom 19. 3. 1959, BGBl. Nr. 102, aufgezählten Gerichten gehört, bei denen unter den dort genannten Voraussetzungen in slowenischer Sprache verhandelt werden darf“.

Trotz Berufung auf die Bestimmungen des Staatsvertrages von Saint Germain, nach denen die slowenische Sprache in gemischtsprachigen Gebieten als Gerichtssprache festgelegt ist, und auf die diesbezüglichen Verfassungsbestimmungen hat auch das Landesgericht Klagenfurt die gegen diesen Beschluss des Bezirksgerichtes Rosegg erhobene Beschwerde „als unbegründet verworfen“ und sich dabei auf eine Entscheidung des Obersten Gerichtshofes aus dem Jahre 1959 berufen.

Da aber diese Entscheidung des Obersten Gerichtshofes zur Entscheidung desselben Obersten Gerichtshofes aus dem Jahre 1956 im krassen Widerspruch steht, ist dadurch am offensichtlichsten die rechtliche Labilität der Durchführungsbestimmungen zum Art. 7 des Staatsvertrages charakterisiert, wie sie insbesondere im Gerichtssprachengesetz zum Ausdruck kommt. Dieser Haltung des Obersten Gerichtshofes entspricht auch die Haltung der Generalprokuratur die bisher sämtliche Gesuche um Erhebung einer Nichtigkeitsbeschwerde zur Wahrung des Gesetzes wegen Nichtzulassung der slowenischen Sprache bei Gericht dahingehend erledigte, dass sie keinen Anlass zu einer ihr zustehenden Amtshandlung gefunden hätte.

Bei dieser verschiedenartigen, zum Teil diametral entgegengesetzten Haltung der obersten Gerichtsbehörde ist man fast zu den gleichen Feststellungen geneigt, wie sie der Südtiroler Landesassessor Dr. Benedikter am 24. 2. 1960 in seiner Kritik an der italienischen Gerichtsbarkeit im Regionalrat der Region Trentino-Südtirol zum Ausdruck brachte: **Staatsraison geht vor Recht! Es gilt mutatis mutandis auch in Südkärnten, was Herr Staatssekretär Dr. Gschnitzer in Klagenfurt in seinem Vortrag am 17. 2. 1960 über Südtirol erklärt hat:**

Trotz Art. 7 des Staatsvertrages ist weder im Amtsverkehr noch im öffentlichen Leben die slowenische Sprache der deutschen rechtlich oder faktisch gleichgestellt!

Bei dieser Sachlage ist es verständlich, wenn sich die slowenischen Minderheitsangehörigen überlegen, bei Gericht die slowenische Sprache zu verwenden.

Schliesslich sei noch bemerkt, dass selbst dieses derart mangelhafte Gesetz nur bis zur vorgesehenen sogenannten Minderheitenfeststellung Geltung besitzt, also nur provisorischer Natur ist. Der Verdacht liegt nahe, dass man durch die geplante Minderheitenfeststellung sich der Verpflichtung aus dem Staatsvertrag überhaupt entledigen will.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za knete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Sobota, 23. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 24. 4.: 7.30 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 25. 4.: 14.00 Kogar zanima — 17.55 Pomenek z ženami.

Torek, 26. 4.: 14.00 Slovenske umetne pesmi.

Sreda, 27. 4.: 14.00 Domači vrt — Kar želite, zaigramo.

Cetrtek, 28. 4.: 14.00 Iz popolne torbe. Pri tujih narodih v gosteh: Italija.

Petek, 29. 4.: 14.00 Domači pevci in godci.

Sobota, 23. april:

I. program: 5.50 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro pomešano — 8.00 Fantje, veseli bodite! — 8.45 Daljni pisani svet — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 „Carovnik“ — 16.20 Mladinska oddaja — 17.10 Male predznosti z glasbo — 18.55 Lokalni sport — 19.00 Daber večer, dragi poslušalci —

19.30 Odmev časa — 20.15 „Bratranec na obisku“, glasbena igra — 21.15 Operni koncert.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz našega dnevnika — 7.15 Jutranja glasba — 9.15 Ti in žival — 9.30 Slike iz oranta — 10.00 Solska oddaja, Safole: Kralj Edip — 11.00 Jadlanje je moderno — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pet minut agrarne politike — 13.35 Slavni umetniki — 14.15 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 15.00 Mladinski koncert — 17.10 Lepa pesem — 17.40 Ljudstvo in domovina — 18.10 Veselo razpoloženje — 19.15 Oddaja vicekanclerja — 21.10 Tako govorila Adam in Eva.

Nedelja, 24. april:

I. program: 6.50 Naš hišni vrt — 8.05 Kmečka oddaja — 8.15 Nedeljska jutranja oddaja — 9.10 Jutranje melodije — 11.00 Glasbena nedeljska promenada — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.10 Služna igra.

II. program: 6.10 Vesele melodije — 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 13.15 Za avtomobiliste — 15.00 Opernelni zvoki spomladi — 16.00 Plesna glasba — 16.30 Popevke — 18.00 Znanje melodije — 19.30 Dnevna zabavna oddaja: kobar — 20.00 Lepi glasovi, lepe melodije.

Ponedeljek, 25. april:

I. program: 7.00 Pestro pomešano — 8.00 Operni koncert — 14.45 Posebej za Vas — 15.30 Knjižni kotiček — 15.45 „Mimo življenja“ — 16.00 Glasba Oscarja Straussa — 18.20 Za Vas! — Za vse — 18.30 Mladinska oddaja — 19.15 Velika presenečenje — 19.30 Odmev časa — 20.15 Veliki satiriki: Wilhelm Busch — 21.00 Ena dama in dvajset fantov.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 6.45 Mala melodija — 7.10 Beleške iz našega dnevnika — 8.20 Prismo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja: Frederik Chopin — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro pomešano — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Zaljubljeni v Parizu — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Glasba za srce — 19.30 Kdo je kdo — 21.30 Glasbena slikanica.

Torek, 26. april:

I. program: 6.25 Pestro pomešano — 8.45 Domači zdravnik — 14.30 Iz kulturnega dela — 14.45 Posebej za Vas — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Iz prve rake — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Figaro se loži“, slušna igra — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.45 Mala melodija — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 10.15 Solska oddaja: Aljaska — 11.00 Popoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pomembni orkestri — 15.30 Glasbeni koktail — 16.00 Zenska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Esperanto — 17.30 Tukaj UNESCO — 19.30 Svet pride k lebi v hišo — 21.10 Vsaka stvar ima dve strani — 21.55 Sport.

Sreda, 27. april:

I. program: 6.00 Pestro pomešano — 8.00 Da, to je moja melodija — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Glasba za mladino — 16.00 Popoldanski koncert — 17.10 Glasba, ki se nam dapada — 18.55 Lokalni sport — 19.00 Od plošče do plošče — 19.30 Odmev časa — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz našega dnevnika — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Prismo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro pomešano — 13.30 Za prijatelja opere — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Glasba za mlade zaljubljene ljudi — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Zabavna glasba — 19.15 Za prijatelja planin — 20.00 Štirje proti štirim — 20.30 Ljudstvo in domovina.

Cetrtek, 28. april:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 7.00 Pestro pomešano — 8.00 Zveneča platno — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 13.00 Mladina poje — 15.00 Posebej za Vas — 15.30 Koroški avtorji: Hans Lab — 16.00 Iz zelene Stojerske — 16.30 Iz New Yorka v New York — 17.55 Kulturne vesti — 18.15 Oddaja za dalavce — 18.30 Za mladino — 18.40 Pestro pomešano — 19.30 Odmev časa — 20.15 Leto čebel — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 6.45 Mala melodija — 7.10 Beleške iz našega dnevnika — 9.05 Sol-

ska oddaja — 10.15 Solska oddaja, Offenbach: Hofmannova pripovedke — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Glasbena feljton — 15.00 Solska oddaja: James Cook — 16.00 Zenska oddaja — 16.30 Zaljubljene gosli — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Plesna in zabavna glasba — 19.30 Naša dnevna zabavna oddaja — 20.30 Pazar, snemanje!

Petek, 29. april:

I. program: 6.25 Pestro pomešano — 8.45 Koroška domovinska kronika — 15.30 Kulturno zrcalo — 16.00 Glasba Nica Dostala — 17.10 Parada solistov — 18.30 Kaj pravi industrija — 19.00 Daber večer, dragi poslušalci — 19.15 Veliko presenečenje — 19.30 Odmev časa — 20.15 Halo, teenagerji! — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.05 Mladi glas — 6.45 Mala melodija — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 10.15 Solska oddaja: 1. maj — 10.40 Solska oddaja: Pomen tujskega prometa — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro pomešano — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.30 Dnevna zabavna oddaja: Sovražnik žensk — 21.55 Sport.

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 24. 4.: 12.00 Kaj mislite vi o tem? — 17.00 Otroška oddaja — 17.30 Ekspedicija v neznanu — 18.00 Pogled v deželo — 20.00 Pranos iz gledališča.

Ponedeljek, 25. 4.: 19.30 Kriminalna oddaja: Inspektor Garrett — 20.20 Aktualni sport — 20.40 Zlati zvok — 21.10 Oslane pri polnoči, kriminalni film — 21.40 Nat King Cole-Show.

RADIO PROGRAM

19.30 Odmev časa — 20.15 „Bratranec na obisku“, glasbena igra — 21.15 Operni koncert.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz našega dnevnika — 7.15 Jutranja glasba — 9.15 Ti in žival — 9.30 Slike iz oranta — 10.00 Solska oddaja, Safole: Kralj Edip — 11.00 Jadlanje je moderno — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pet minut agrarne politike — 13.35 Slavni umetniki — 14.15 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 15.00 Mladinski koncert — 17.10 Lepa pesem — 17.40 Ljudstvo in domovina — 18.10 Veselo razpoloženje — 19.15 Oddaja vicekanclerja — 21.10 Tako govorila Adam in Eva.

Nedelja, 24. april:

I. program: 6.50 Naš hišni vrt — 8.05 Kmečka oddaja — 8.15 Nedeljska jutranja oddaja — 9.10 Jutranje melodije — 11.00 Glasbena nedeljska promenada — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.10 Služna igra.

II. program: 6.10 Vesele melodije — 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 13.15 Za avtomobiliste — 15.00 Opernelni zvoki spomladi — 16.00 Plesna glasba — 16.30 Popevke — 18.00 Znanje melodije — 19.30 Dnevna zabavna oddaja: kobar — 20.00 Lepi glasovi, lepe melodije.

Ponedeljek, 25. april:

I. program: 7.00 Pestro pomešano — 8.00 Operni koncert — 14.45 Posebej za Vas — 15.30 Knjižni kotiček — 15.45 „Mimo življenja“ — 16.00 Glasba Oscarja Straussa — 18.20 Za Vas! — Za vse — 18.30 Mladinska oddaja — 19.15 Velika presenečenje — 19.30 Odmev časa — 20.15 Veliki satiriki: Wilhelm Busch — 21.00 Ena dama in dvajset fantov.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 6.45 Mala melodija — 7.10 Beleške iz našega dnevnika — 8.20 Prismo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja: Frederik Chopin — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro pomešano — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Zaljubljeni v Parizu — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Glasba za srce — 19.30 Kdo je kdo — 21.30 Glasbena slikanica.

Torek, 26. april:

I. program: 6.25 Pestro pomešano — 8.45 Domači zdravnik — 14.30 Iz kulturnega dela — 14.45 Posebej za Vas — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Iz prve rake — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Figaro se loži“, slušna igra — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.45 Mala melodija — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 10.15 Solska oddaja: Aljaska — 11.00 Popoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pomembni orkestri — 15.30 Glasbeni koktail — 16.00 Zenska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Esperanto — 17.30 Tukaj UNESCO — 19.30 Svet pride k lebi v hišo — 21.10 Vsaka stvar ima dve strani — 21.55 Sport.

Sreda, 27. april:

I. program: 6.00 Pestro pomešano — 8.00 Da, to je moja melodija — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Glasba za mladino — 16.00 Popoldanski koncert — 17.10 Glasba, ki se nam dapada — 18.55 Lokalni sport — 19.00 Od plošče do plošče — 19.30 Odmev časa — 22.10 Pogled v svet.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz našega dnevnika — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Prismo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro pomešano — 13.30 Za prijatelja opere — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Glasba za mlade zaljubljene ljudi — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Zabavna glasba — 19.15 Za prijatelja planin — 20.00 Štirje proti štirim — 20.30 Ljudstvo in domovina.

Cetrtek, 28. april:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 7.00 Pestro pomešano — 8.00 Zveneča platno — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 13.00 Mladina poje — 15.00 Posebej za Vas — 15.30 Koroški avtorji: Hans Lab — 16.00 Iz zelene Stojerske — 16.30 Iz New Yorka v New York — 17.55 Kulturne vesti — 18.15 Oddaja za dalavce — 18.30 Za mladino — 18.40 Pestro pomešano — 19.30 Odmev časa — 20.15 Leto čebel — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 6.45 Mala melodija — 7.10 Beleške iz našega dnevnika — 9.05 Sol-

Torek, 26. 4.: 19.30 Vaš nastop, prosim — 20.20 Crnc na belem — 20.40 „Moj sin — gospod ministar“, veseliga.

Sreda, 27. 4.: 17.45 Abeceda športa — 19.30 Čuvarki zdravja — 20.20 „Drugi“, 2. del kriminalne igre — 20.50 Ekspedicija v neznanu.

Cetrtek, 28. 4.: 19.30 Sport — 20.20 „Senca junakov“, igra.

Petek, 29. 4.: 19.30 Enaindvajset, quiz za vse — 20.20 Vsaka sekunda 1 šiling.

Sobota, 30. 4.: 19.30 Kaj vidimo novega — 20.20 V pestri vrsti — 21.45 Pranos iz Švedske.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 23. april:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Ali vam ugaja? — 8.55 Radijska šola — 10.10 Radi bi vas zabavali — 11.30 Pionirski lednik — 11.50 Deset minut s štirimi fanti — 12.00 Hovajski zvoki — 12.15 Kmetijski nasveti: Kako graditi cenene hleve — 12.25 Domači napravi — 12.45 Pet popevk za pet pevcev — 13.30 Prvomajski pozdravi — 13.50 Za vsakogar nekaj — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Na platnu smo videli! — 16.00 V dvoranah Svobode in prosvetnih društev — 16.30 Vedri napravi — 17.35 Prijubljene popevke — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.30 Citre — 18.45 Okno v svet — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Za prijatelja konec tedna.

Nedelja, 24. april:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 6.30 Pihalni orkester JLA igra v poskočnem ritmu — 7.35 Popevke za nedeljsko jutro — 8.00 Mladinska radijska igra: Pastalovščine Petra Zgaga — 9.35 Lepa melodije — 10.30 Zbori in smospjevi Rada Simonitija — 10.50 Glasbena ruleta — 12.00 Naši poslušalci čestitajo in voščijo — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri vas doma — 15.30 Pojela naša prijubljena pevca Cvetka Ahlinova in Rudolfa Franci — 16.00 Humoreska tega tedna: Šala o peči in druge — 16.20 Narodne za dobro voljo — 18.43 Sovjetska zabavna glasba — 20.05 Izberite melodijo tedna — 22.15 Zaplesite z nami — 23.10 Popevke na tekočem traku.

Sreda, 27. april:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Mladina poje — Mladi pevci iz Celja in Maribora — 9.15 Skladbe Josipa Slavenkovega in Uroša Kreka — 9.45 Igra ansambel Mojmir Sepela — 10.30 Orkester Slovenske filharmonije pod taktirko Samo Hubada — 11.00 Zabavni orkester RTV Zagreb p. v. v. Ferda Pomykala — 11.30 Oddaja za cicibane — 12.25 Pisani zvoki iz Dravskega polja — 13.30 Narodni pevci ob spremljavi harmonike — 14.35 Kamorni zbor RTV Ljubljana p. v. Milka Skaberneta — 15.40 Novosti na knjižni polici — Erskine Caldwell: Esterville — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 18.00 Kulturna kronika — 20.00 Ali jih poznate — konvert jugoslovanske operne glasbe — 22.15 Beograd — Zagreb — Ljubljana — 23.10 Nočni koncert.

Cetrtek, 28. april:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Od polke do calypsa — 9.25 Oj Triglav, moj dom — zborovske pesmi o planinah — 9.45 Kvintet Jožeta Kampača — 10.10 Prijubljene popevke — 11.00 Uro s slavimi romantiki — 12.40 Pihalni orkester LM p. v. Rudolfa Starčiča — 13.30 Od tu in tam — 13.55 Slovenske opere arije — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 S knjižnega lrga — 17.10 Stojrski stoji mi polje — 18.00 Turistična oddaja — 20.00 Cetrtek večer domačih pesmi in napravi — 21.00 Pismo Roze Luxemburg (literarna oddaja) — 22.15 Po svetlu jazz — 23.10 S popevkami v deželo sanj.

Petek, 29. april:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Zbarovske skladbe Emila Adamiča — 9.20 Dunajski valčki — 10.10 Od popevke do popevke — 11.00 Ali vam ugaja? — 12.25 Prvo dejanje Verdijeve Traviate — 13.30 Popularen spored izvaja Mariborski instrumentalni ansambel — 14.05 Oddaja za soljarje — 14.35 S popevkami po svetu — 15.40 Iz svetovne književnosti — Schwartz-Bart: Zadnji pravilnik — 16.00 Peikov koncert ob štirih — 17.40 Obrtniški moški zbor Enolnost iz Kranja — 18.00 Človek in zdravje — 18.30 Iz naših kolektivov — 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.30 Nočni operni koncert — 23.10 Zabaval vas bo Ljubljanski jazz-ansambel.